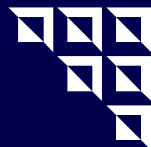

Soderholm
Krister:

Suomen Atomiteknillisen Seuran seminaari 31.5.2006

Edellytykset uraanikaivostoiminnalle Suomessa

Krister Söderholm

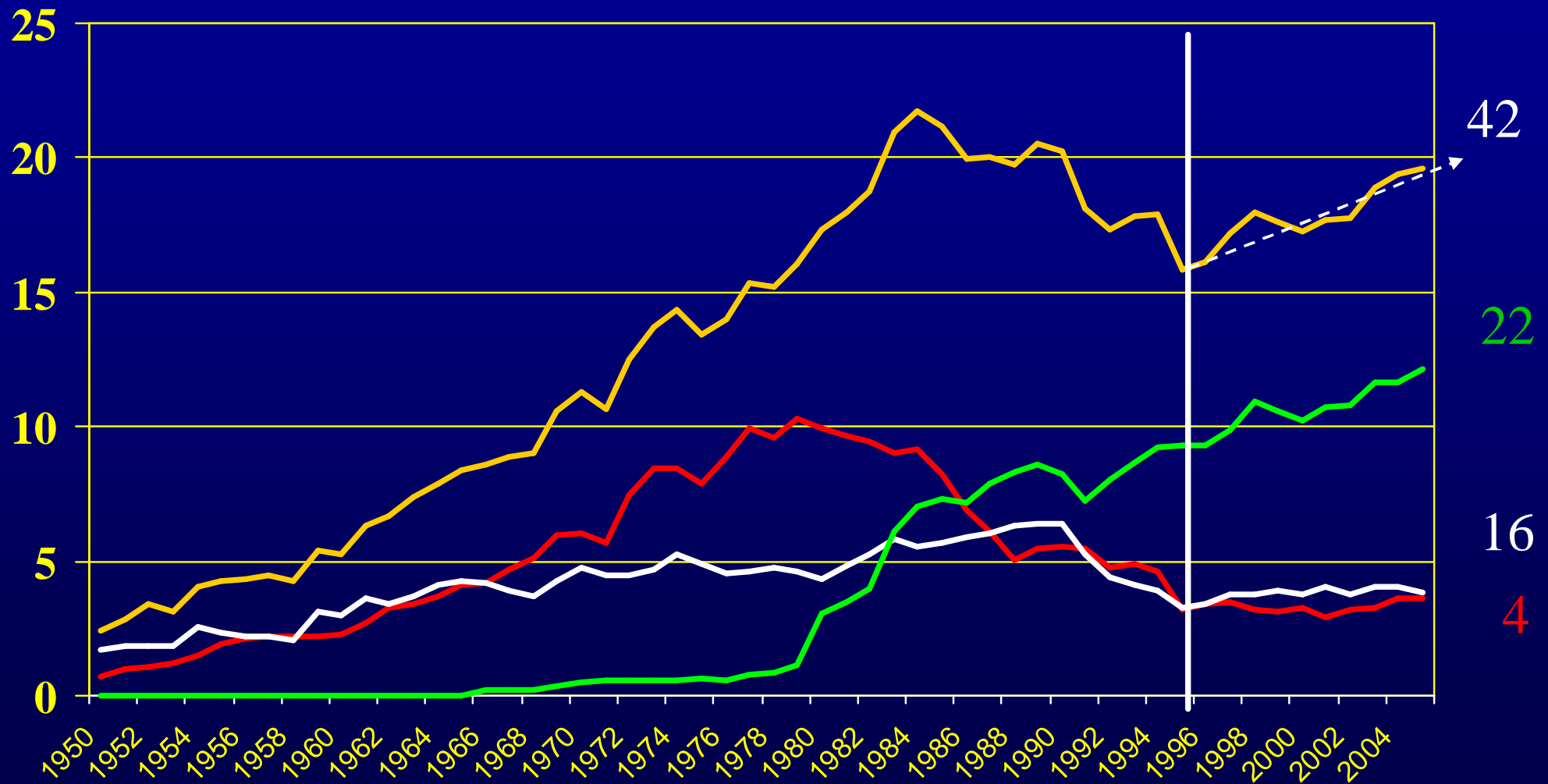

KAUPPA- JA
TEOLLISUUS-
MINISTERIÖ

Esitelmäni sisältö

- Ø Kaivostoiminnasta Suomessa tänään
- Ø Suomen malminetsinnästä
- Ø Uraanin etsinnästä kansainvälisesti
- Ø Uraanin etsinnästä Suomessa ennen 20 v. taukoa
- Ø Uraanimalmin louhinnasta Suomessa
- Ø Uraanin etsintä Suomessa käynnistynyt uudelleen
- Ø Jätetyistä hakemuksista
- Ø Hakemusten käsittelystä
- Ø Valtauspäätöksiä lähiaikoina tulossa: hyväksytäänkö hakemukset?

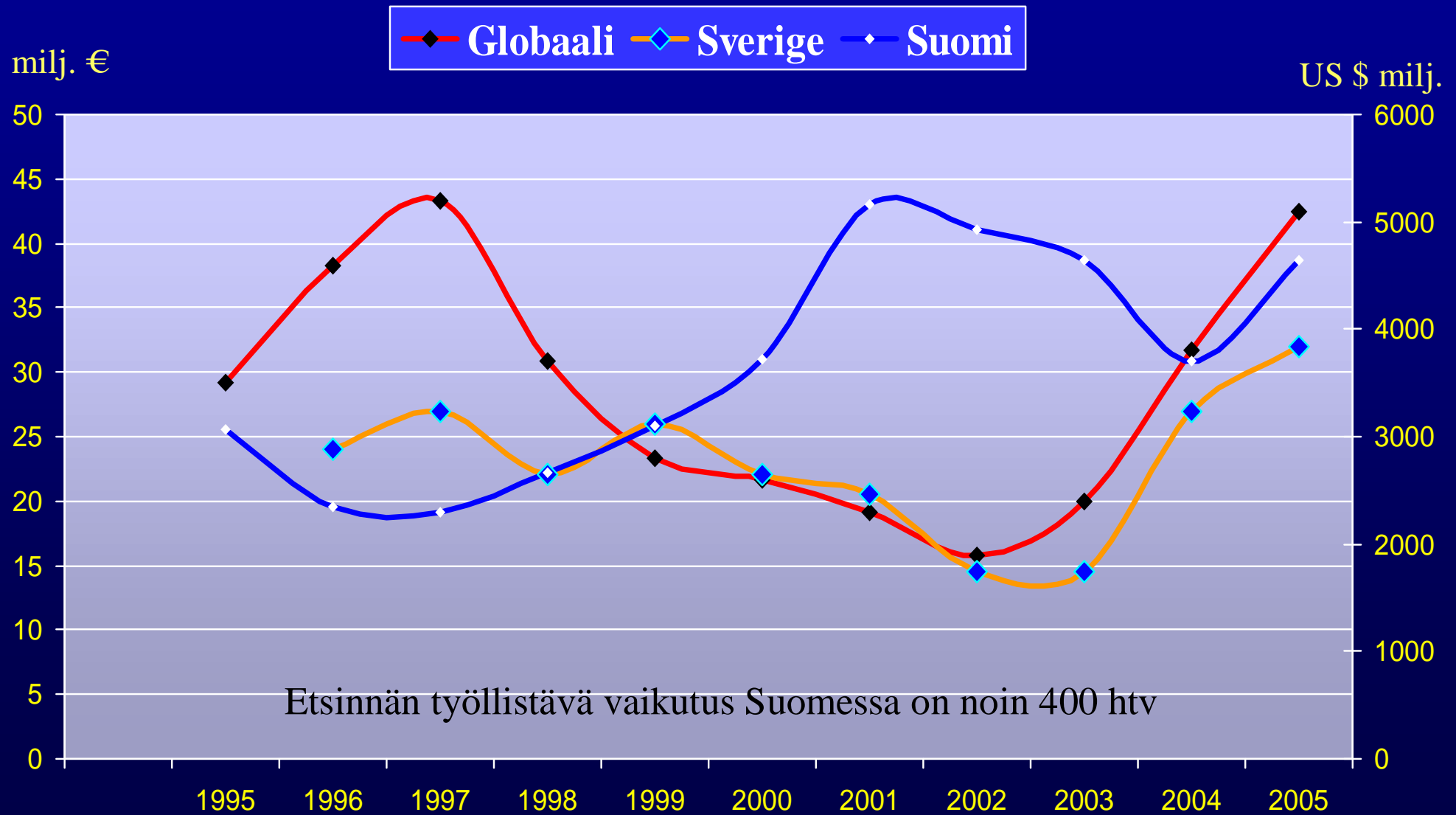
Louhinta Suomessa 1950-2005

Malminetsintäpanostus globaalisti, Ruotsissa ja Suomessa 1995-2005

Suomi ja Ruotsi vasemmalla, globaalisti oikealla asteikolla

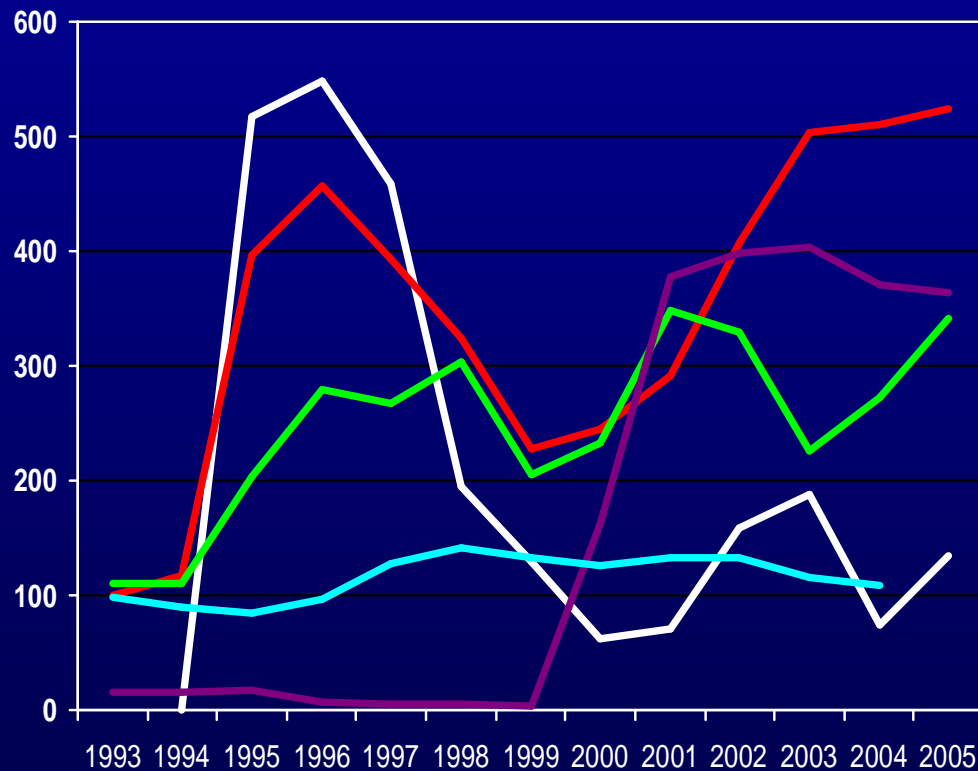
GTKn osuus etsinnästä on vuosittain ollut 10-15 M€

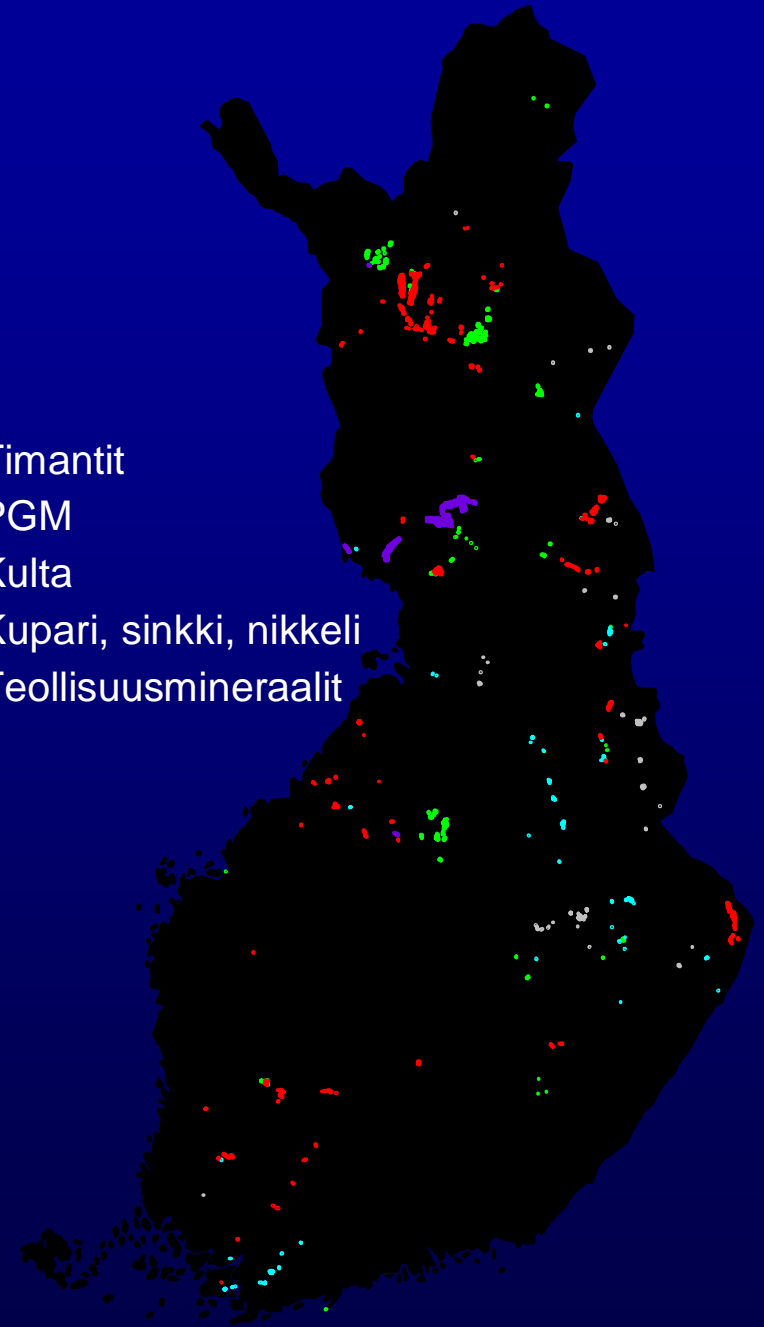
Valtauksia Suomessa 1993-2005

”Kuumia hyödykkeitä” 2006: Kulta, perusmetallit, timantit, uraani

Valtauksia

- Timantit
- PGM
- Kulta
- Kupari, sinkki, nikkeli
- Teollisuusmineraalit

Malminetsinnästä vastaavat kansainväliset yhtiöt

Kaivosprojekteja 2006

● Kultaesiintymä

● Nikkeli /PGM-esiintymä

● Muita esiintymiä

Uraanikaivosshankkeita Suomessa?

Suomessa ei ole uraanikaivoksia

Suomessa ei ole riittävän isoja ja rikkaita uraaniesiintymiä kaivosten avaamiseksi

Suomessa ei ole uraanikaivosshankkeita

mutta

Useat kansainväliset yhtiöt etsivät Suomesta uraania(kin), koska

koko maailmassa – ei siis yksin Suomessa – on uraaninetsintä aloitettu uudelleen

geologisesti Suomi sijaitsee alueella, jonka kallioperän ikä ja kivilajit vastaavat Kanadan ja Australian uraaniesiintymien alueita

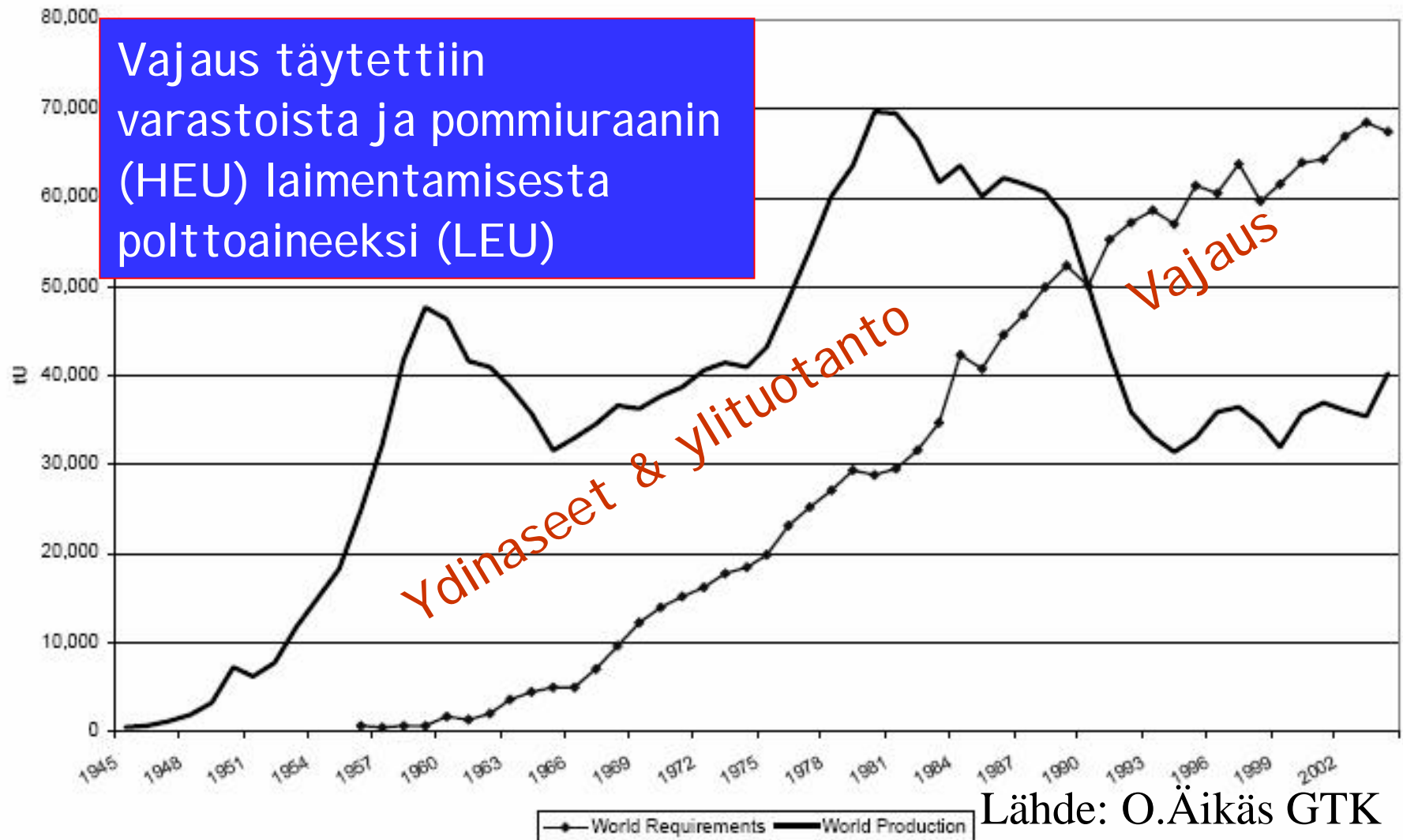
aikaisemmat heikot tulokset Suomessa voivat johtua vähäisestä panostuksesta

malminetsintä on Suomessa sallittua ja toivottuakin

Uraanin kysyntä ja tuotanto (Red Book retro)

Figure 7.5. Worldwide Annual Production and Reactor-related Requirements (1945-2003)

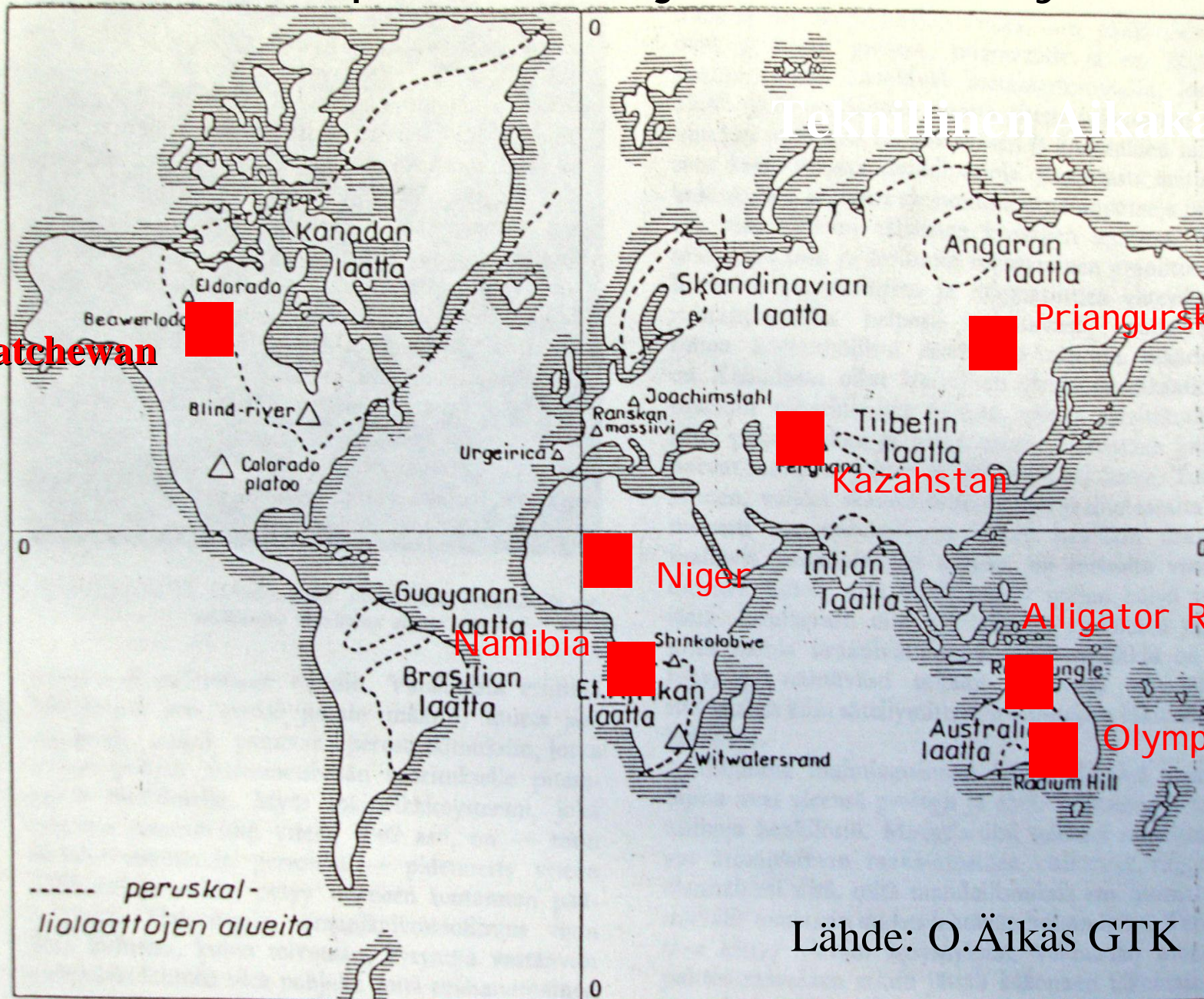

Lähde: O.Äikäs GTK

Peruskalliokilpien alueet ja uraaniesiintymät

Teknillinen Aikakauslehti

Saskatchewan

Priangursk

Kazakhstan

Niger

Namibia

Alligator Rivers

Olympic Dam

Lähde: O.Äikäs GTK

Tärkeimmät peruskallioliioaattojen ja uraanimalmien alueet maailmassa

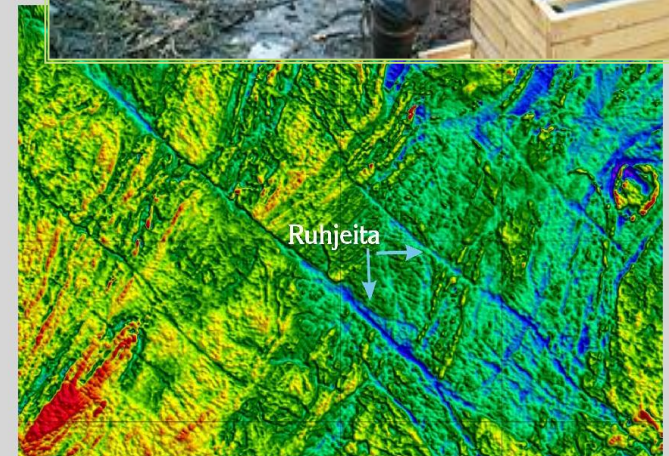
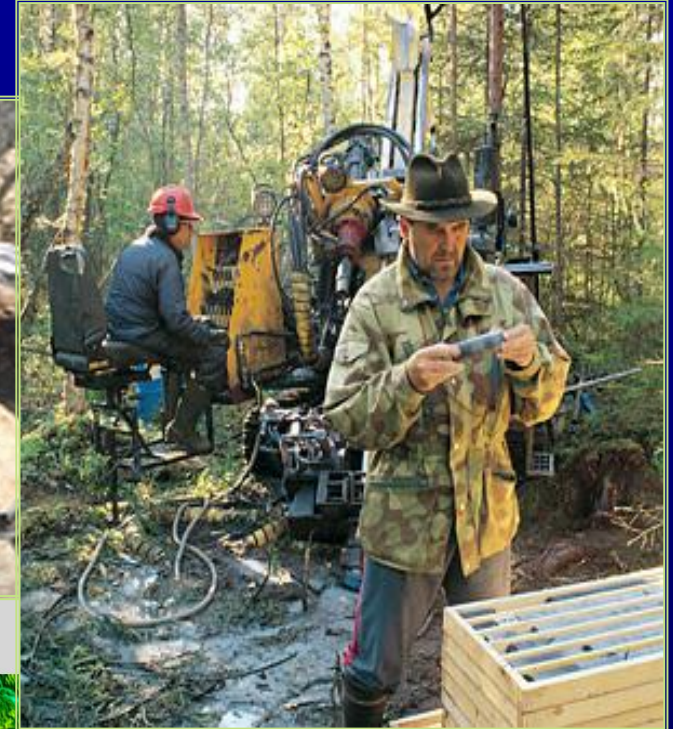
Uraanin louhinta: Luvitus ja lainsäädäntö

- n Pieni koelouhinta mahdollinen valtauksen turvin
- n Koelouhintaan tarvitaan ympäristöluvut, todennäköisesti YVA
  - u Sovelletaan säteilylakia
  - u Säteilyturvakeskus ja alueellinen ympäristökeskus prosessissa mukana
  - u Jatkuva keskustelu alueellisen ympäristöviranomaisten kanssa
- n Varsinainen louhinta ja rikastus vain valtioneuvoston luvalla (Ydinenergialaki)
  - u Ennen päätöstä kuullaan asianosaisia, *mukaan lukien maanomistajia ja paikallisia asukkaita*
  - u Päätös perustuu harkintaan, lupaa ei välttämättä anneta

Muutama tärkeä asia:

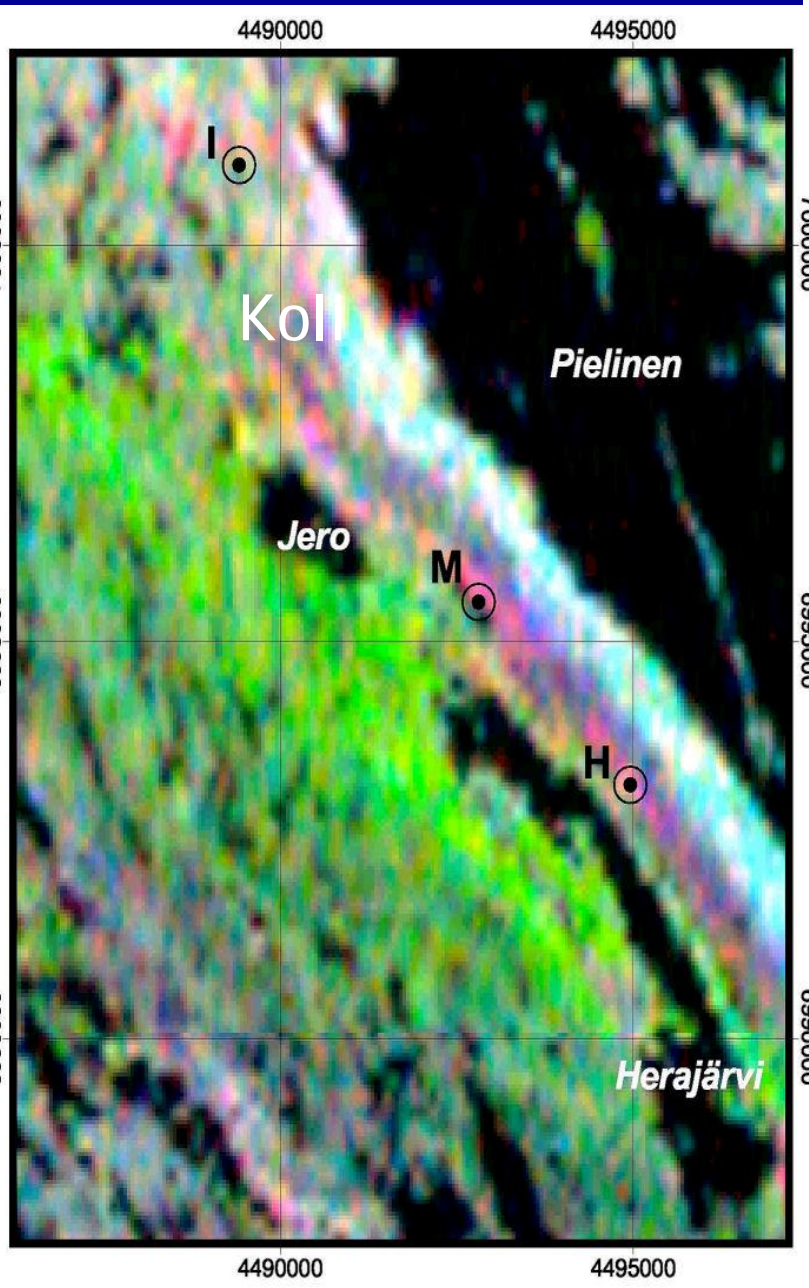
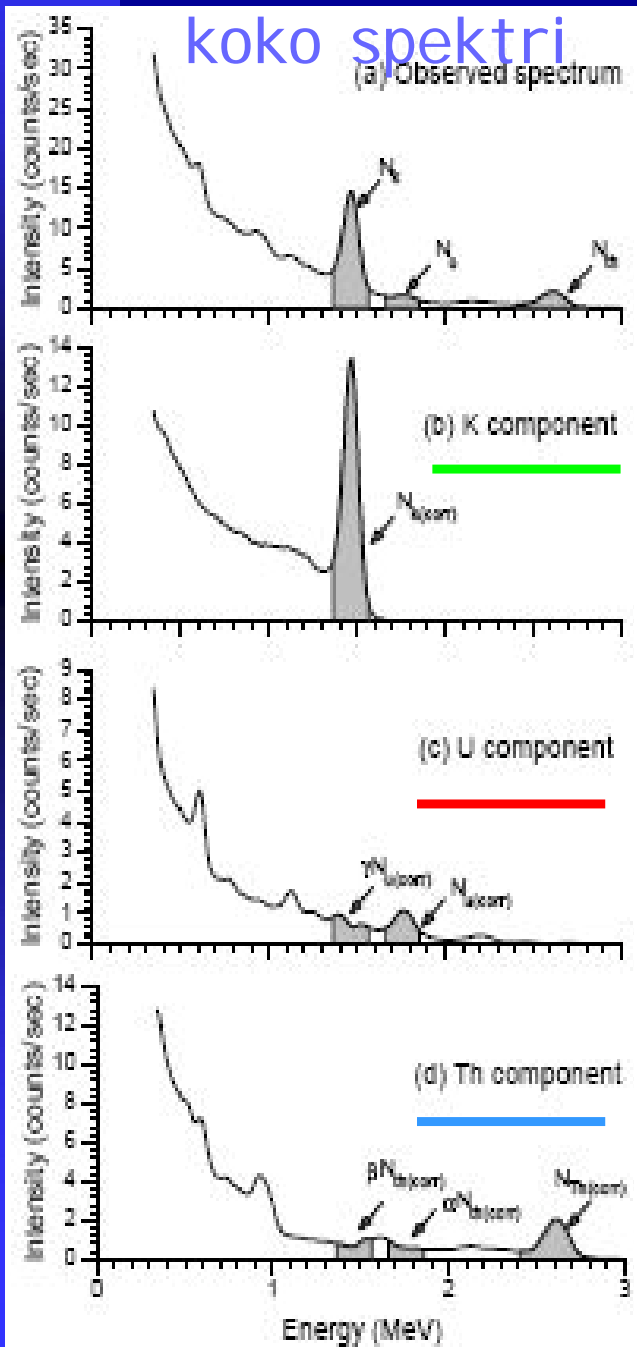
- n Uraani Suomen kallioon on muodostunut 400-1900 miljoonaa v. sitten.
- n Tähän asti on myönnetty vain varauksia, ensimmäiset valtauspäätökset kesällä 2006 (Ruotsissa on myönnetty > 40 valtausta, myös Norjassa ensimmäiset)
- n Ellei ole valtauksen esteitä, osa valtaushakemuksista/alueista voitaneen hyväksyä.
- n Etsintävaihe kestänee pitkään, mutta alueet supistuvat huomattavasti.
- n Etsinnästä ei aiheudu vaaraa ihmisille eikä luonnolle.
- n Mahdolliset vahingot korvataan täysimääräisinä (puusto, tiet...)
- n Aasukkaille, maanomistajille ja kunnille annetaan jatkuvasti tietoa etsinnän etenemisestä (ensin viranomaiset, myöhemmin yhtiö).
- n Louhintakelpoisen esiintymän löytymisen todennäköisyys on pieni.
- n Luvan varsinaiseen louhimiseen ja rikastamiseen voi antaa vain valtioneuvosto.
- n Automaattisesti louhintalupaa ei anneta, se perustuu harkintaan (ydinenergalaki).
- n Mikäli louhinta joskus tulee kysymykseen, lainsäädäntö, luvitus ja seuranta on Suomessa tiukkaa.
- n Valtiovalta ei houkuttele yhtiöitä etsimään ja louhimaan uraanimalmia, mutta viranomaisten on noudatettava lakia (eikä jäädä odottamaan uutta lainsäädäntöä).

Tutkimus- ja etsintämenetelmät: esimerkkejä

Lähde: O.Äikäs GTK

Tutkimus- ja etsintämenetelmät: säteily ja uraani

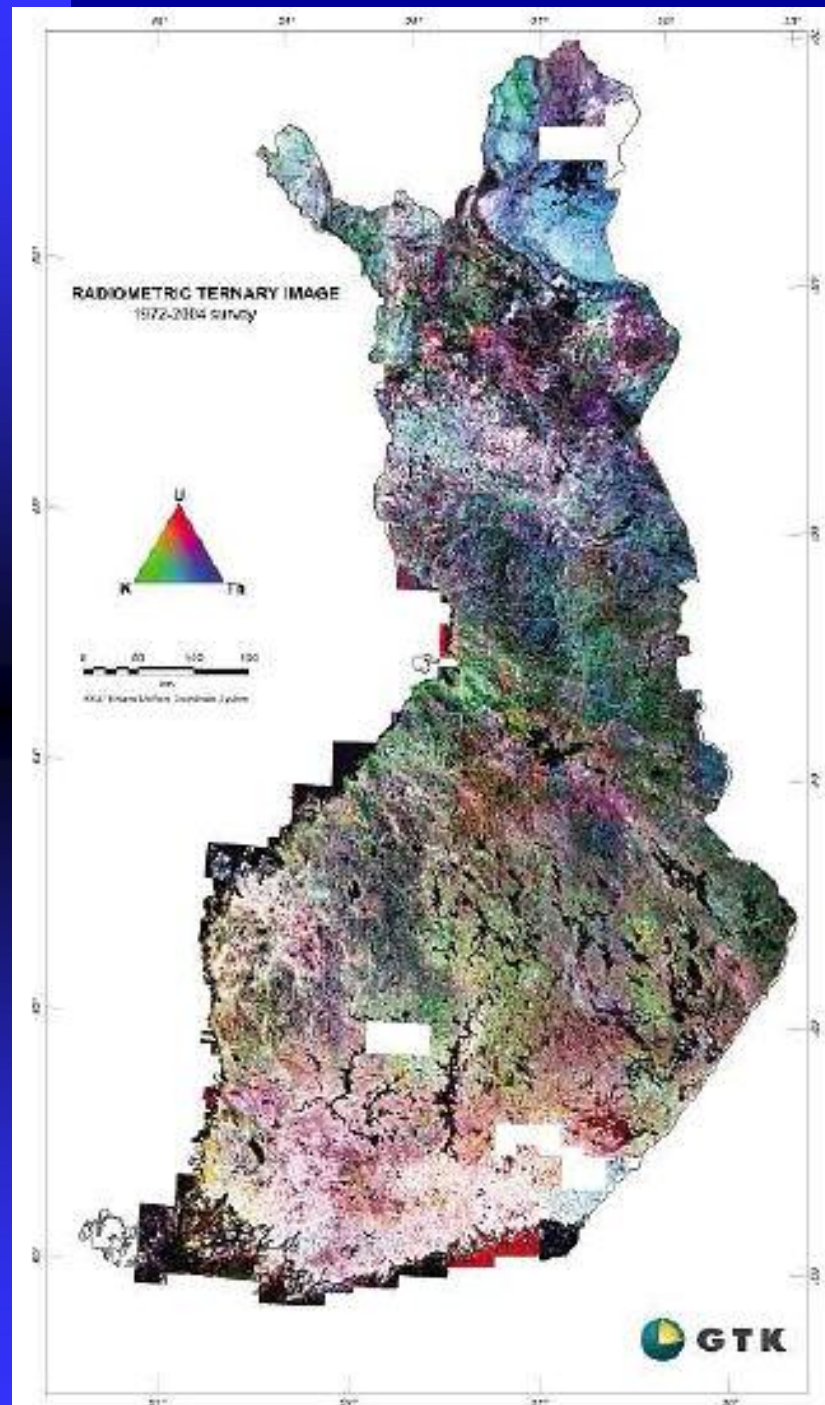
gamma-säteilyn spektri pilkottaa kartoille eri ikkunoiksi (K, U, Th)

Lähde: O.Äikäs GTK

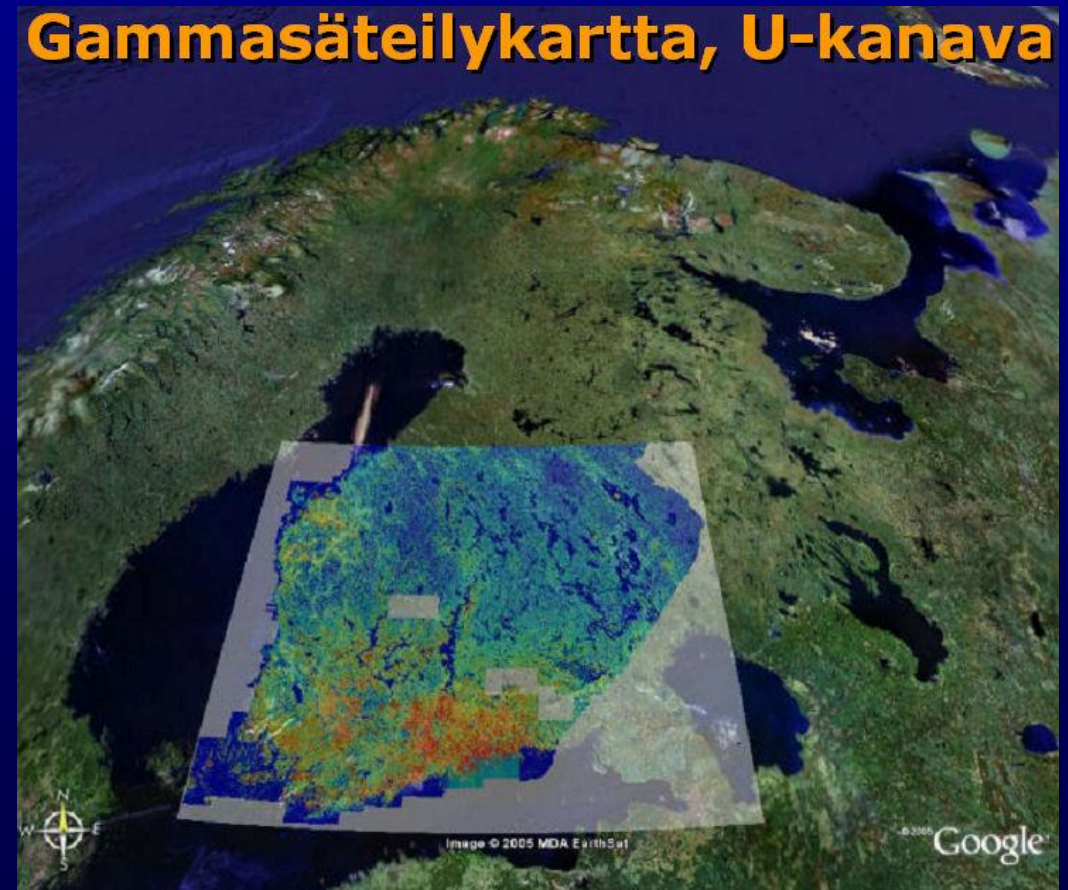
Gammasäteilykartta:

U & Th & K

(GTK Spec.Paper 39)

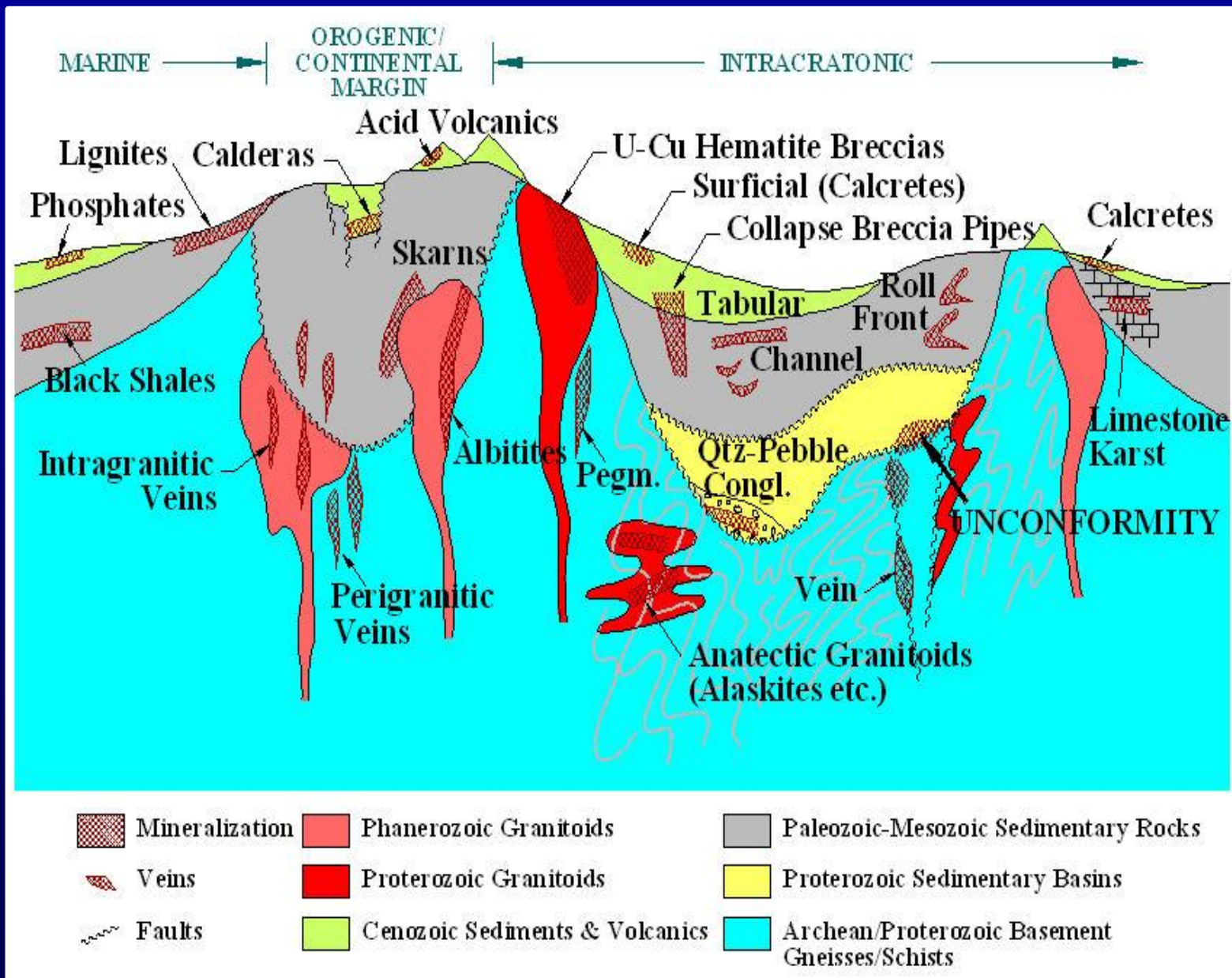
Gammasäteilykartta, U-kanava

Lähde: O.Äikäs GTK

Uraanin geologiaa: uraanimalmien tyyppejä

Kuva: Cameco

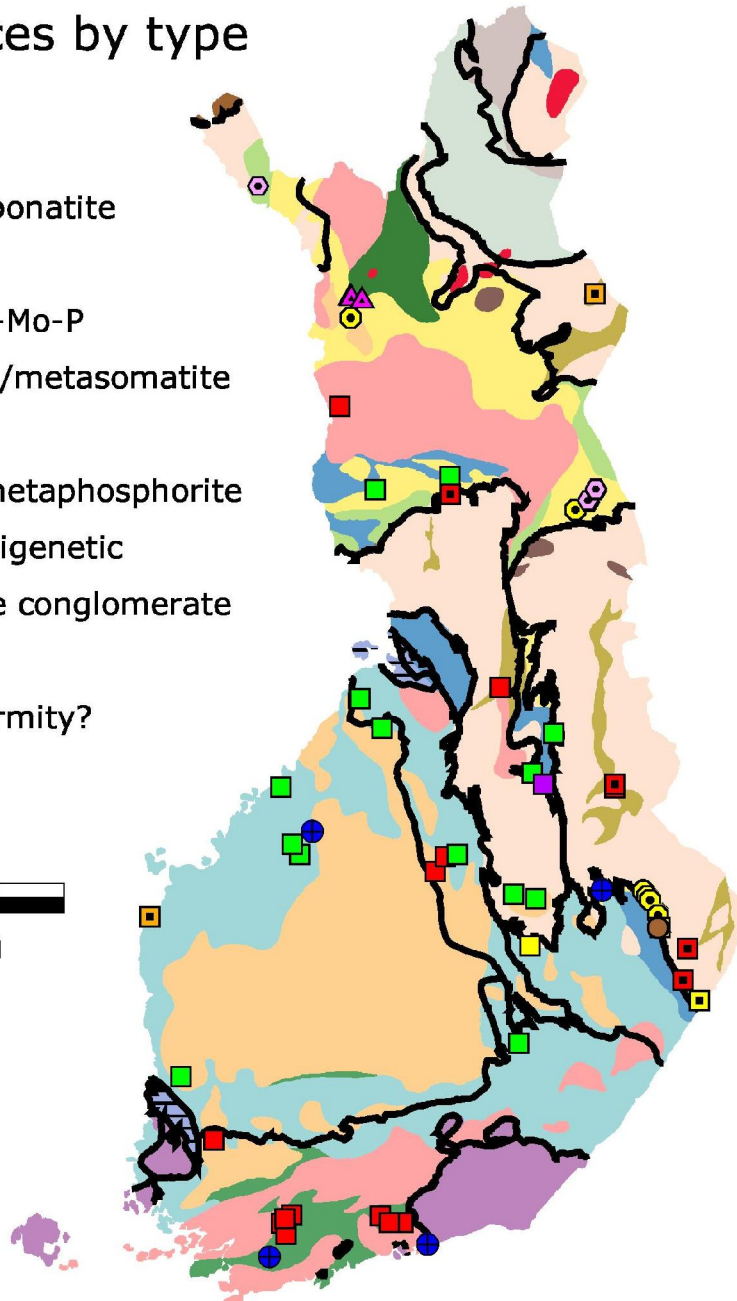
Lähde: O.Äikäs GTK

Suomen uraanesiintymien geologiset tyypit

U & Th occurrences by type

- ⊕ unclassified
- recent peat
- ▣ intrusive/carbonatite
- intrusive
- ▣ pegmatoid/U-Mo-P
- ⊕ hydrothermal/metasomatite
- black shale
- uraniferous metaphosphorite
- ⊕ sandstone/epigenetic
- ▣ quartz-pebble conglomerate
- ▲ vein
- ▣ vein/unconformity?

200 km

Taloudellisesti tärkeimmät tyypit ja suuret esiintymät puuttuvat Suomesta:

Unconformity
Breccia
Quartz-pebble conglomerate
Sandstone

Useimmat esiintymät ovat nyt kaivoslain mukaisten varausten tai valtaushakemusten alaisia

- Metavolcanic rocks
- Archean greenstones
- Archean granitoids & gneisses

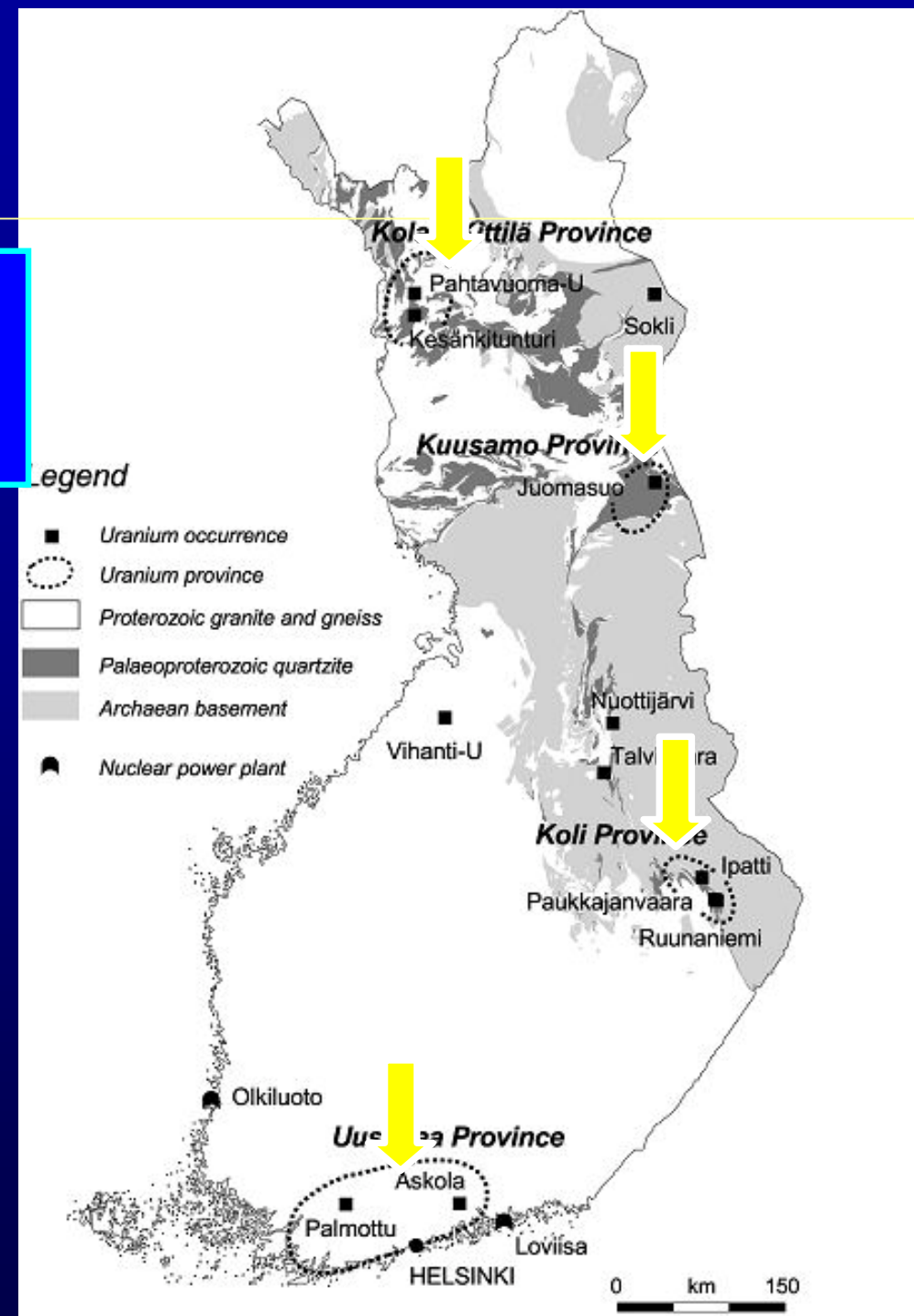
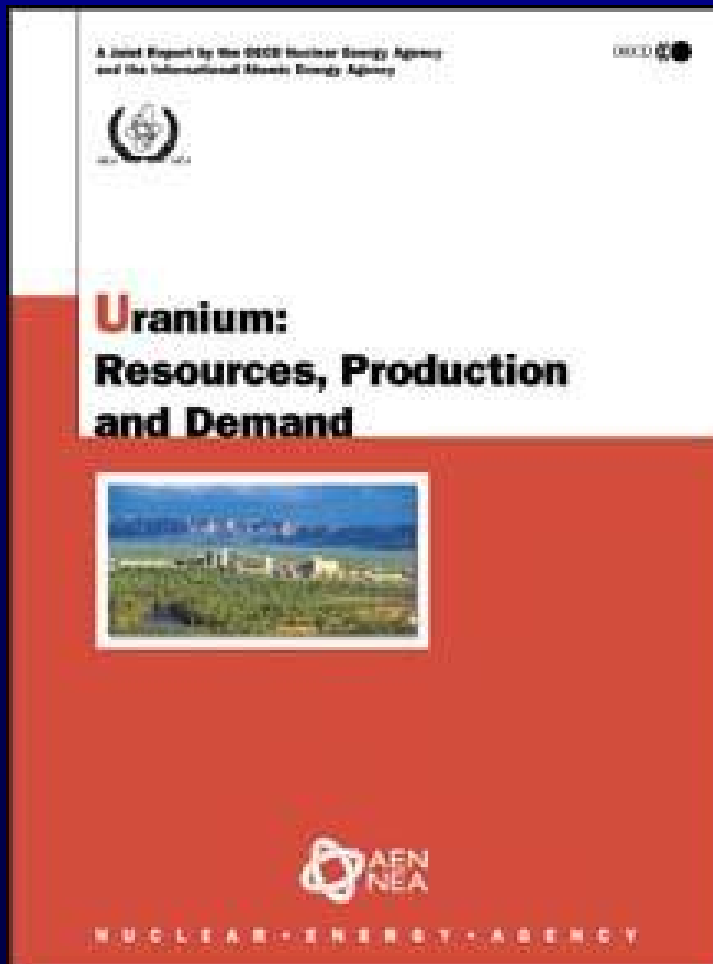
Lähde: O.Äikäs GTK

Tärkeimmät U-esiintymien alueet

Kolari-Kittilä
Kuusamo
Koli
Uusimaa

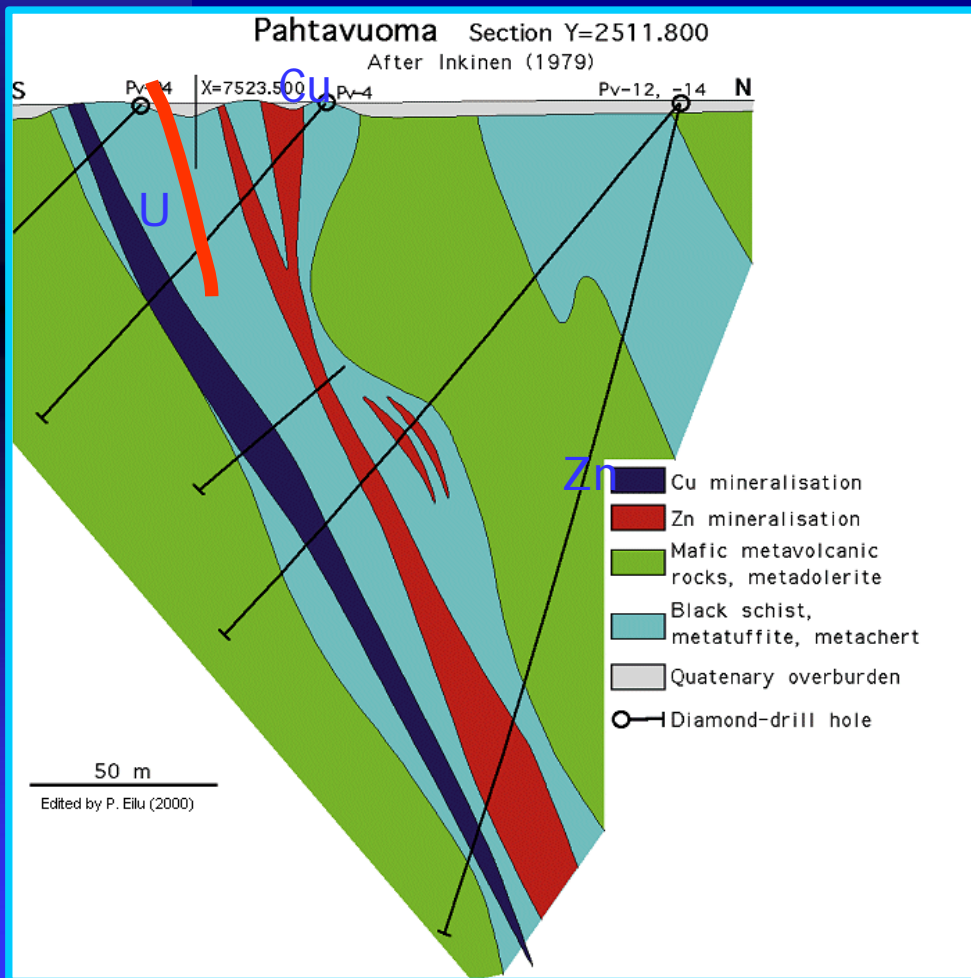
Varat (*in situ*):

500 tU Pahtavuoma
1000 tU Palmottu

Lähde: O.Äikäs GTK

Pahtavuoma-U, Kittilä

Kaivospiiri (Outokumpu Mining)

Kaksi U-malmiota, pystytköjä juonia.

- 500 t U

- 0,19 % U

Alustavat suunnitelmat louhintaa varten 1970-luvun lopulla.

Koerikastus.

Kiisumalmeissa vinokuilu ja avolouhos.

Kesänkitunturi, Kolar

Gammasäteilykartta, GTK
K-, U- ja Th-kanavat

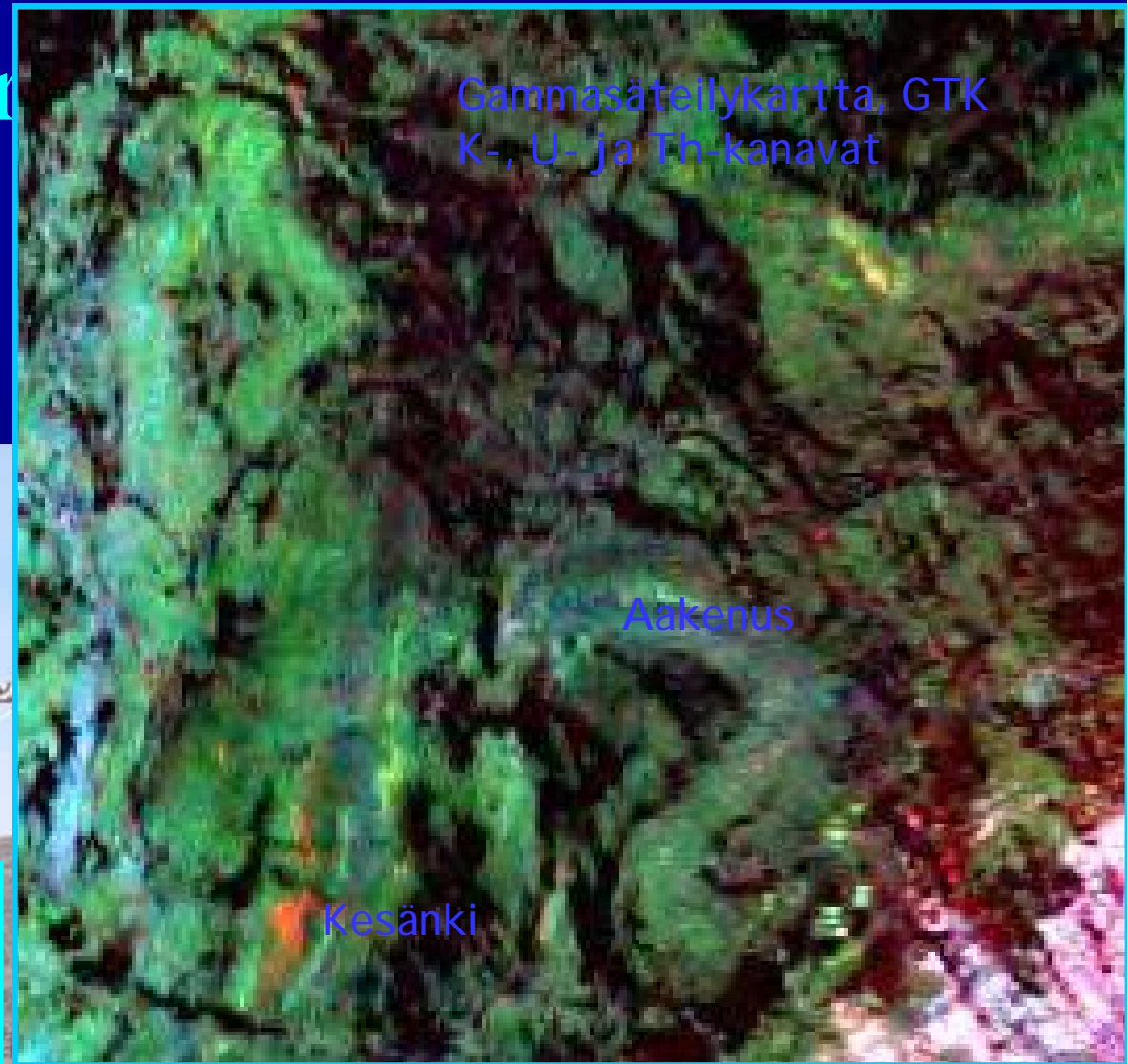
Entinen
Outokummun kaivospiiri.
1970-luvulla suunniteltu
tutkimustunnelia.

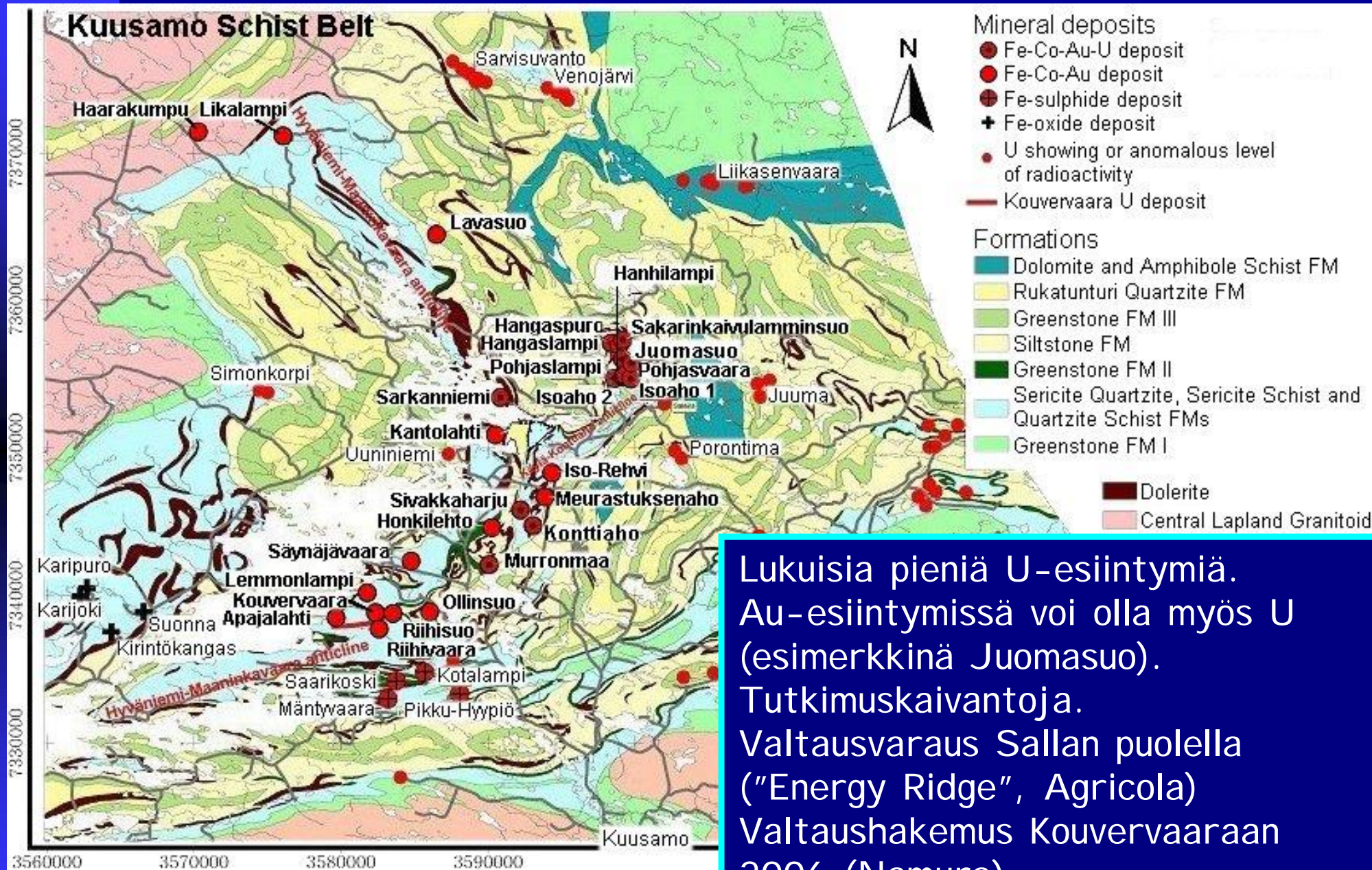
- 950 t U

- 0,065 % U

Suojelualue.

Valtausvaraus 2005-
peruttiin.

Lukuisia pieniä U-esiintymiä.
 Au-esiintymissä voi olla myös U
 (esimerkkinä Juomasuo).
 Tutkimuskaivantoja.
 Valtausvaraus Sallan puolella
 ("Energy Ridge", Agricola)
 Valtaushakemus Kouervaaraan
 2006 (Namura)

Kolin jakso: Lieksa, Eno, Kontiolahti

Gammasäteilykartta, GTK
K-, U- ja Th-kanavat

Koli

Paukkajänvaara

Koli

Lähde: O.Äikäs GT

Paukkajanvaara, Eno

Paukkajanvaara mine area in winter 1961. The mine plant is in the facing hill. Mine shaft to the left of the plant. The open space in the front is a small lake. Photo courtesy Matti Tyni.

Paukkajanvaara mine in summer 1961, just before closing the mine. The right wall of the pit is the contact between quartzite and dolerite. Mineralised, sheared dolerite still left in the central part of the pit and in the front area of the view. Photo courtesy Matti Tyni.

Malmia nostettu 40000 t
Keskipitoisuus 0,14 % U

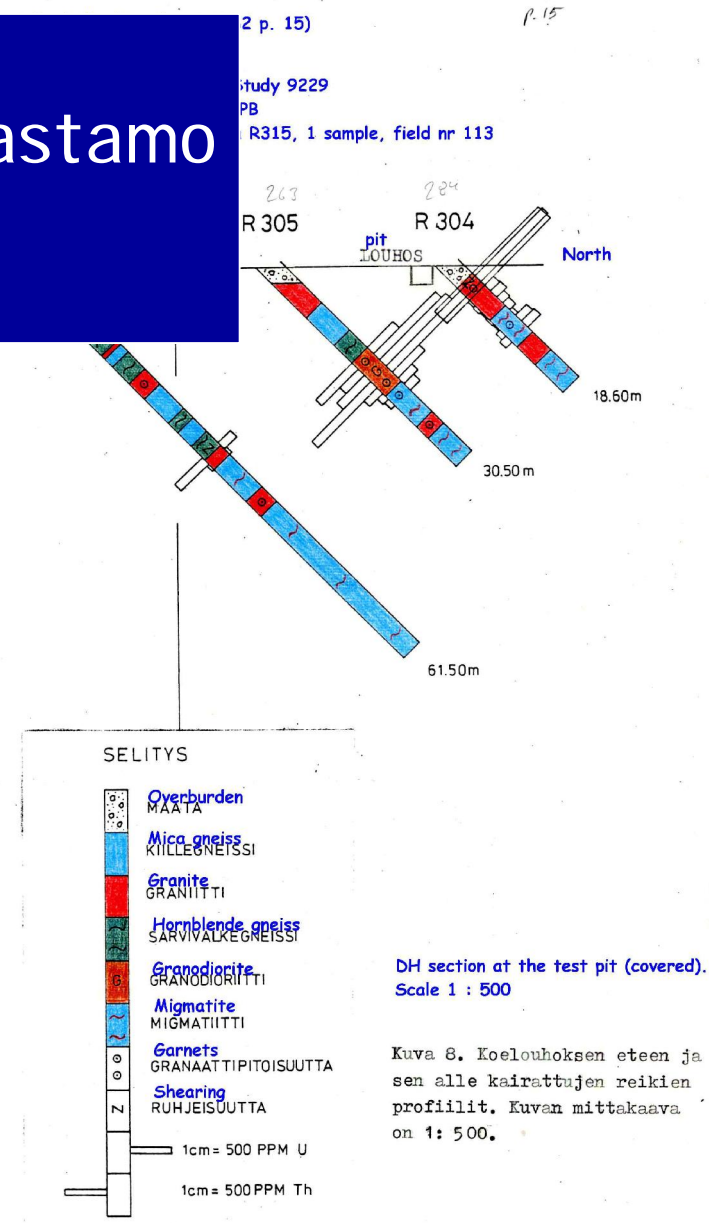
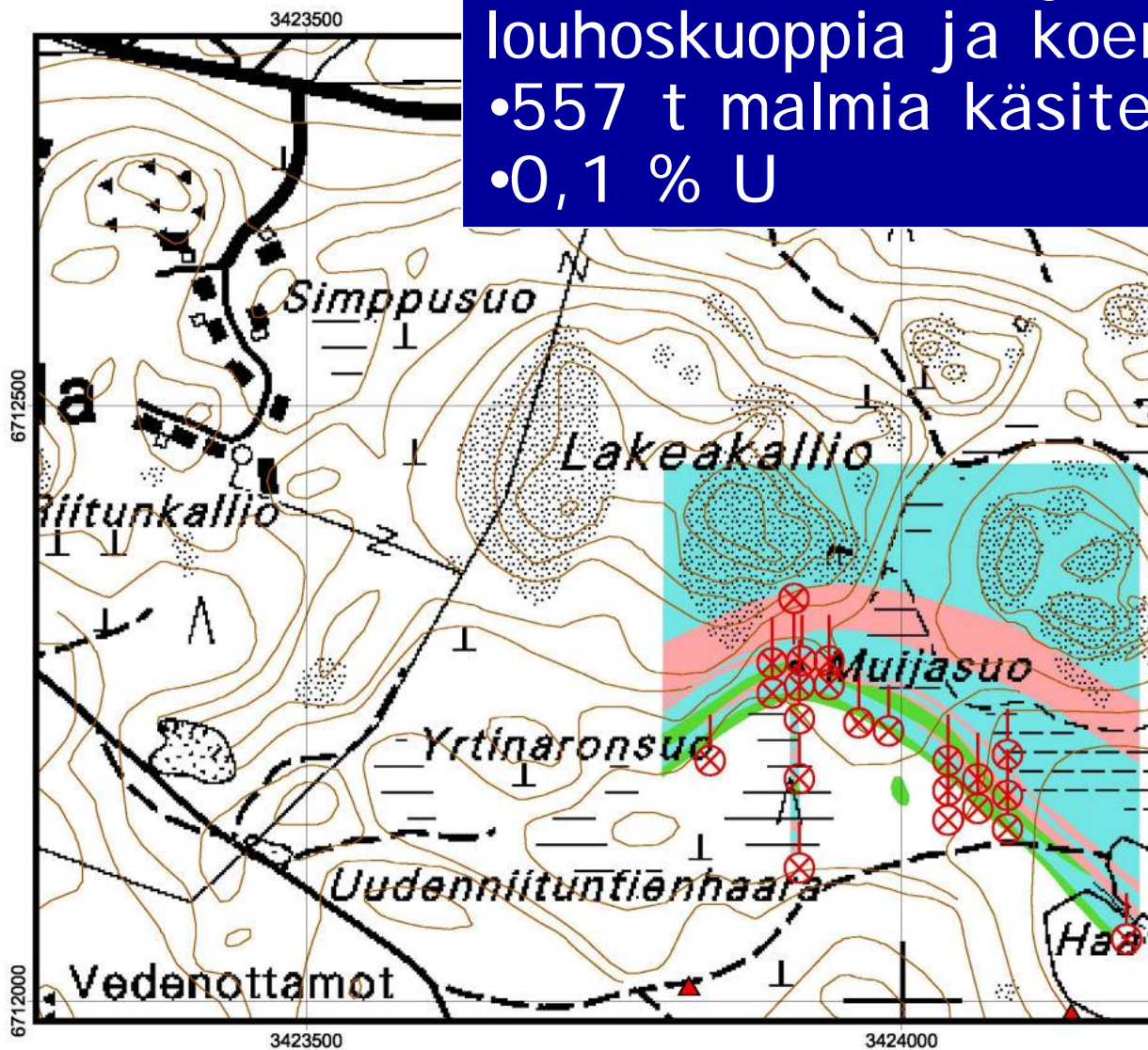
"Monttu umpeen"
20.10.1993

Lähde: O.Äikäs GTK

Askola, Lakeakallio: GTK, syväkairaus

Imatran Voima Oy
louhoskuoppia ja koerikastamo

- 557 t malmia käsitelty
- 0,1 % U

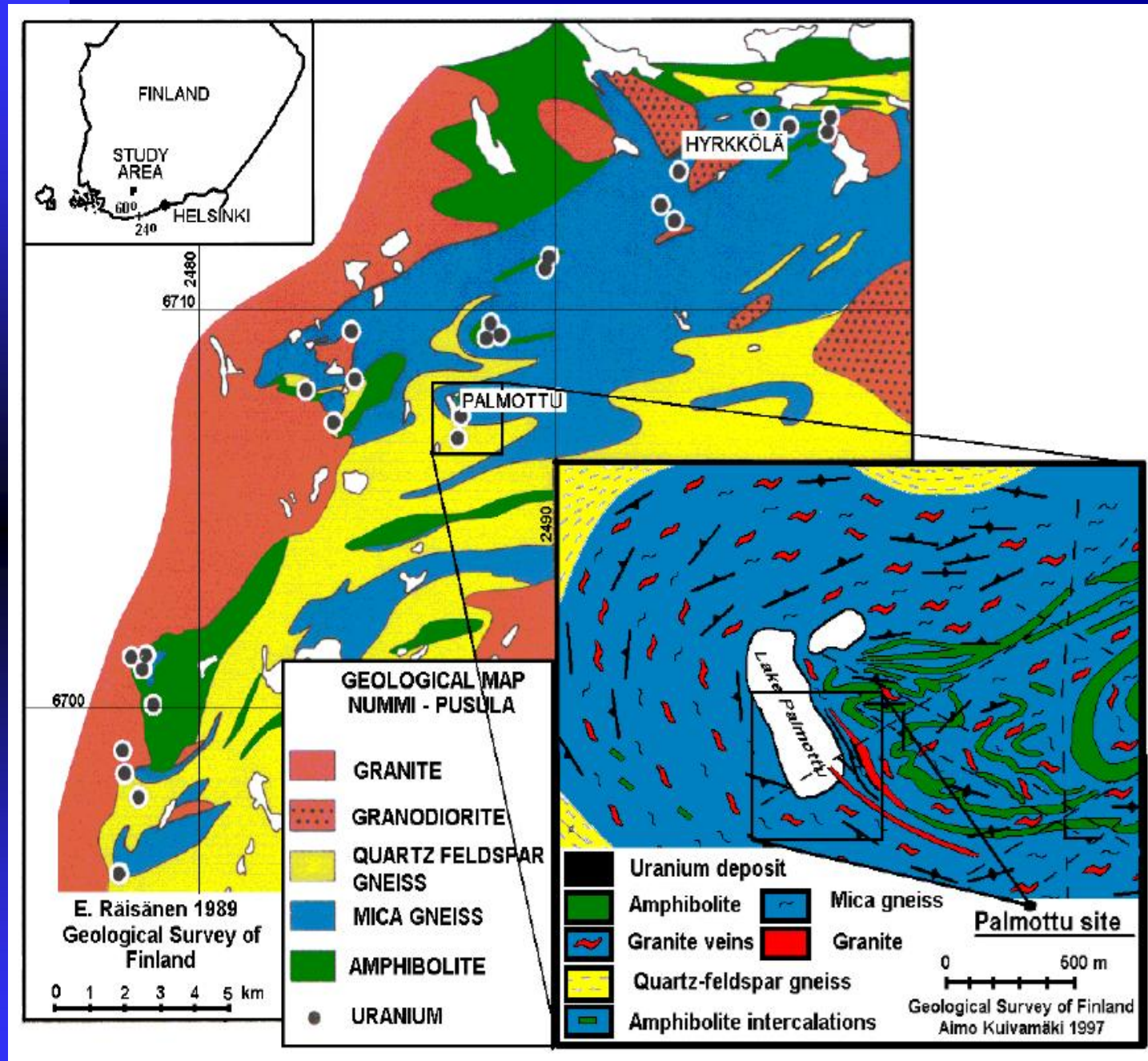

Lähde: O.Äikäs GTK

Imatran Voima Oy 1956: "Alhon lohkare" >30 % U

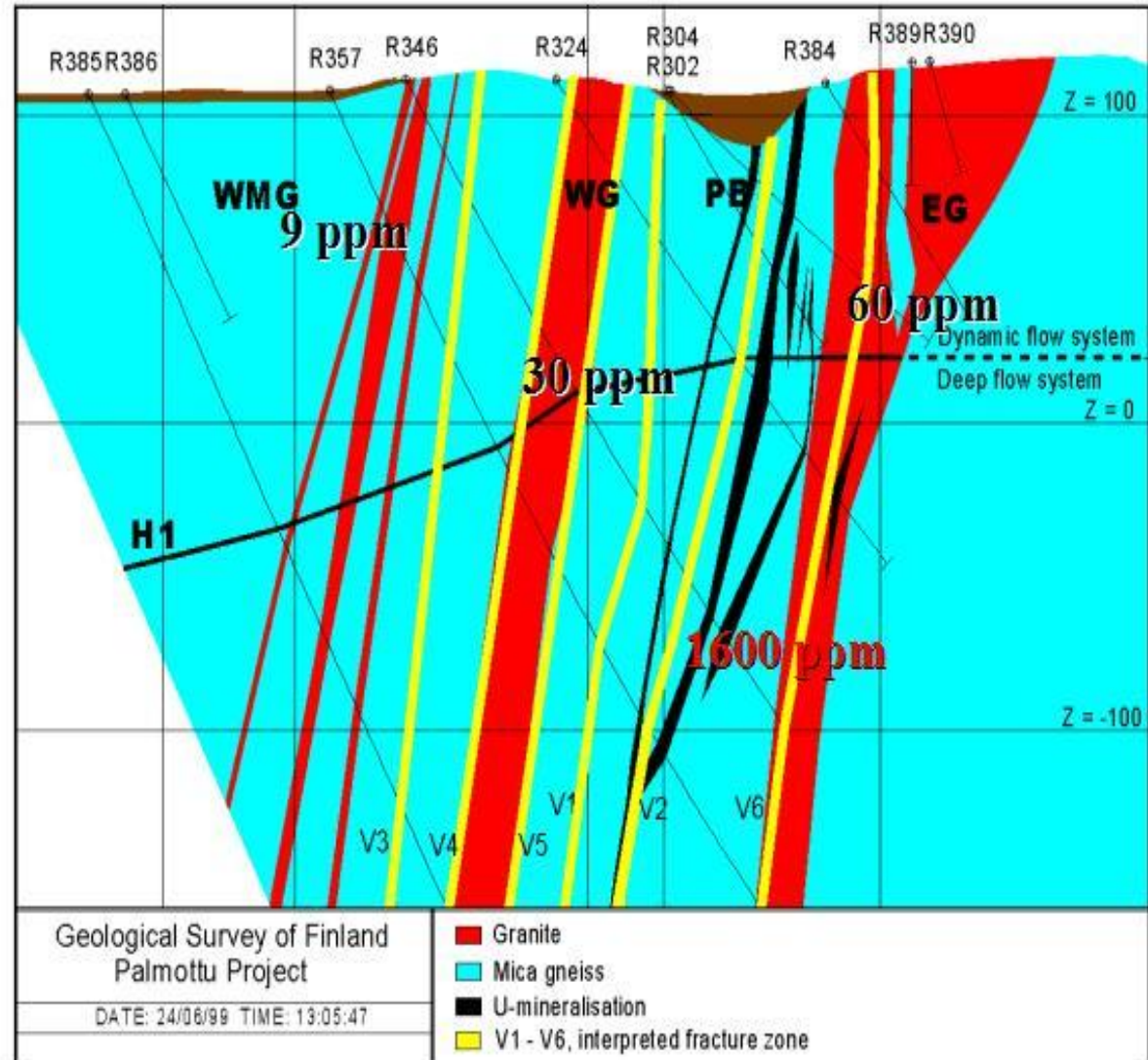
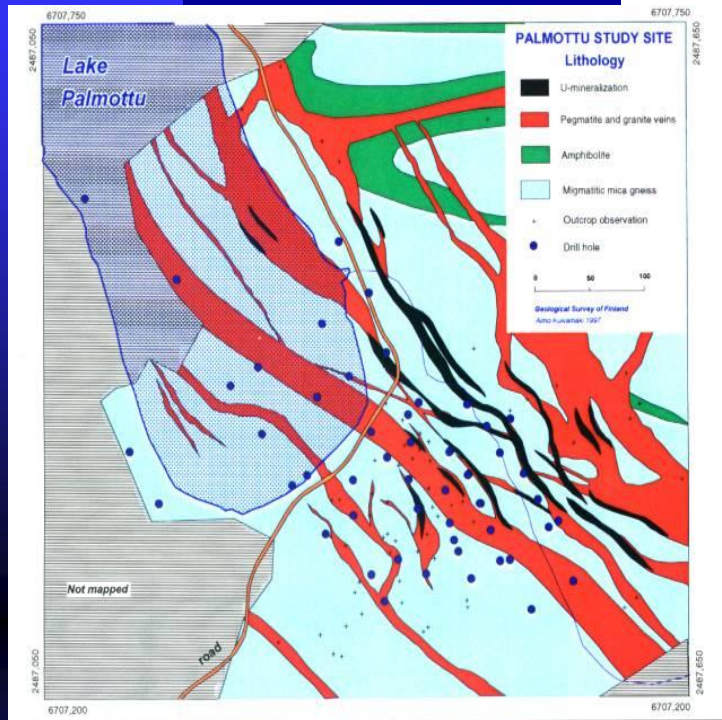

Lähde: O. Äikäs GTK

Lähde: O.Äikäs GTK

Nummi-Pusula: Palmottu

GTK 1980

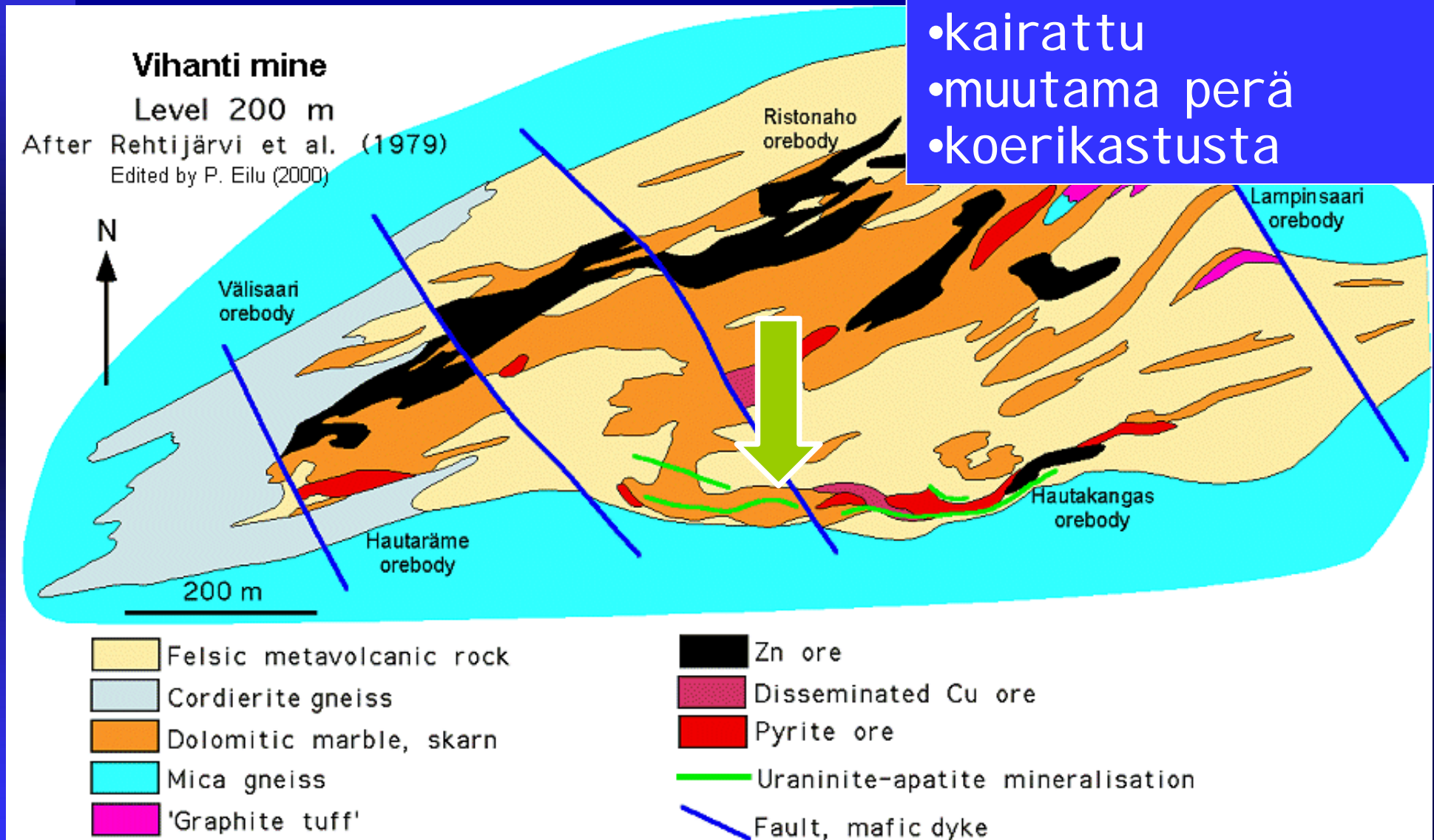
- 1000 t U
- 0,11 % U

Lähde: O.Äikäs GTK

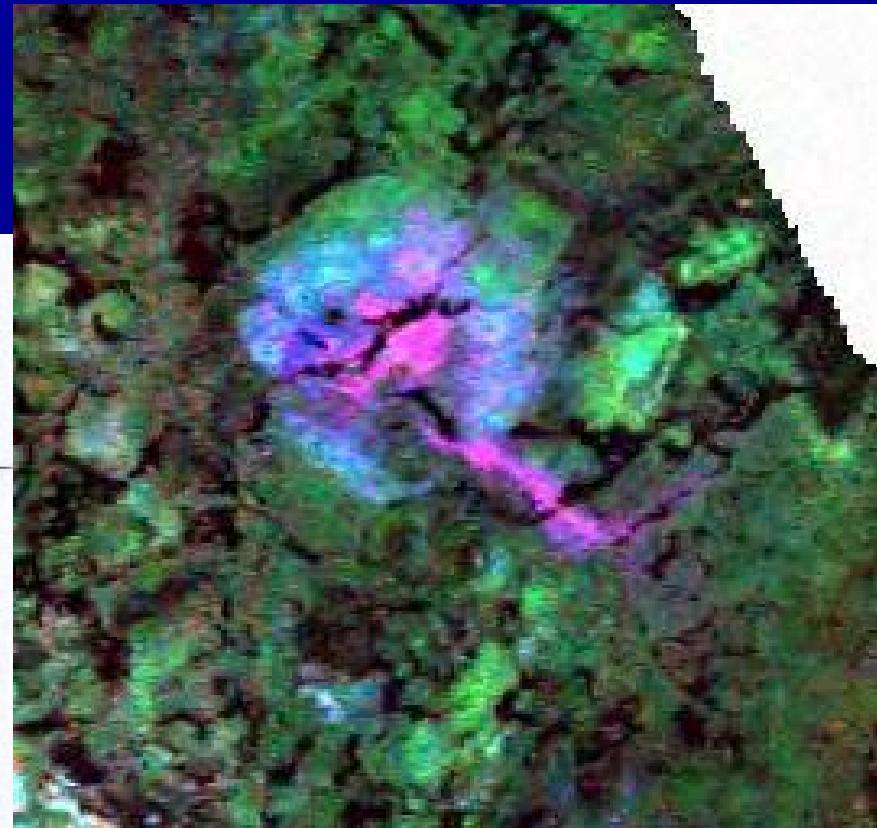
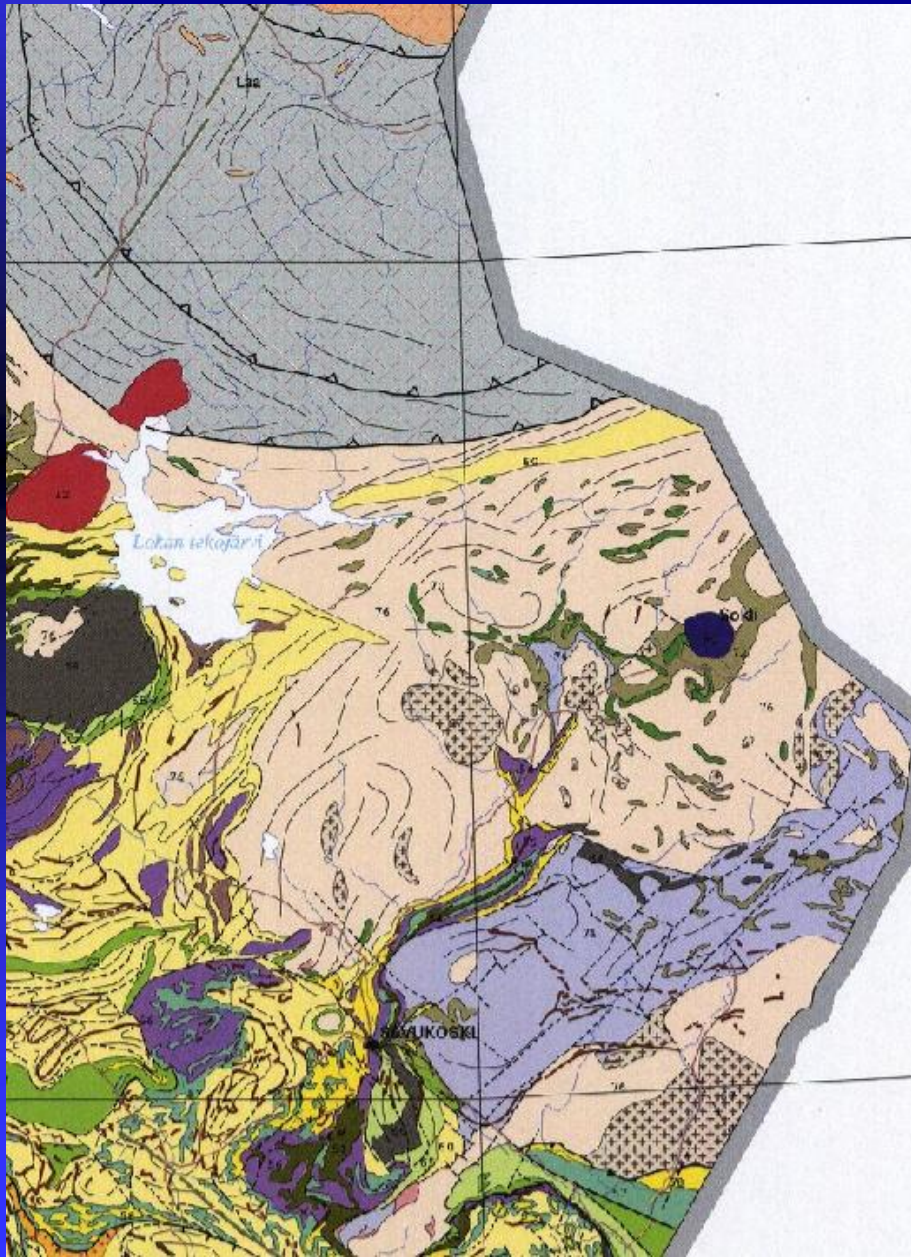
Vihanti-U

Suljettu sinkkikaivos (Outokumpu)

- 710 t U
- 0,03 % U
- kairattu
- muutama perä
- koerikastusta

Sokli

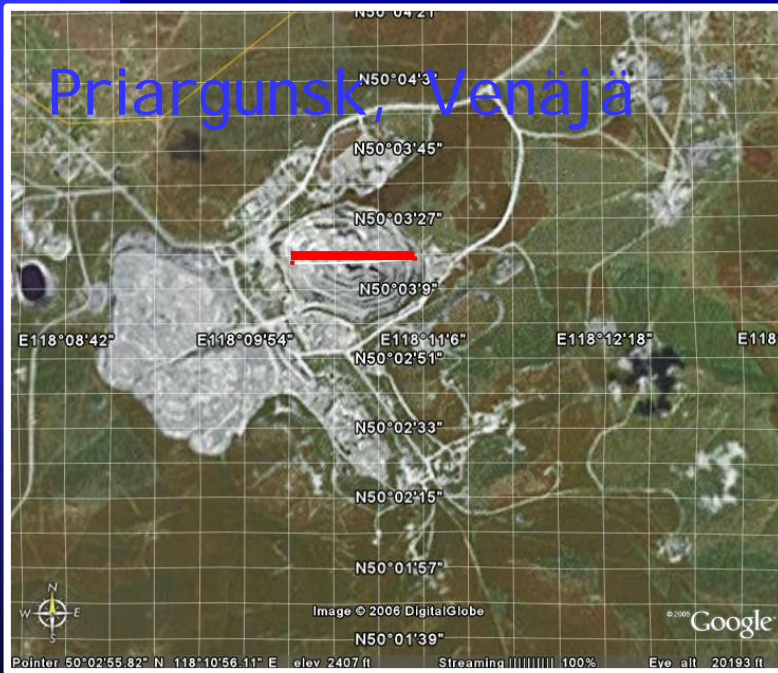

Rautaruukki/Kemira Growhow
U pyrokloori-mineraalissa
magmaattisessa karbonatiitissa

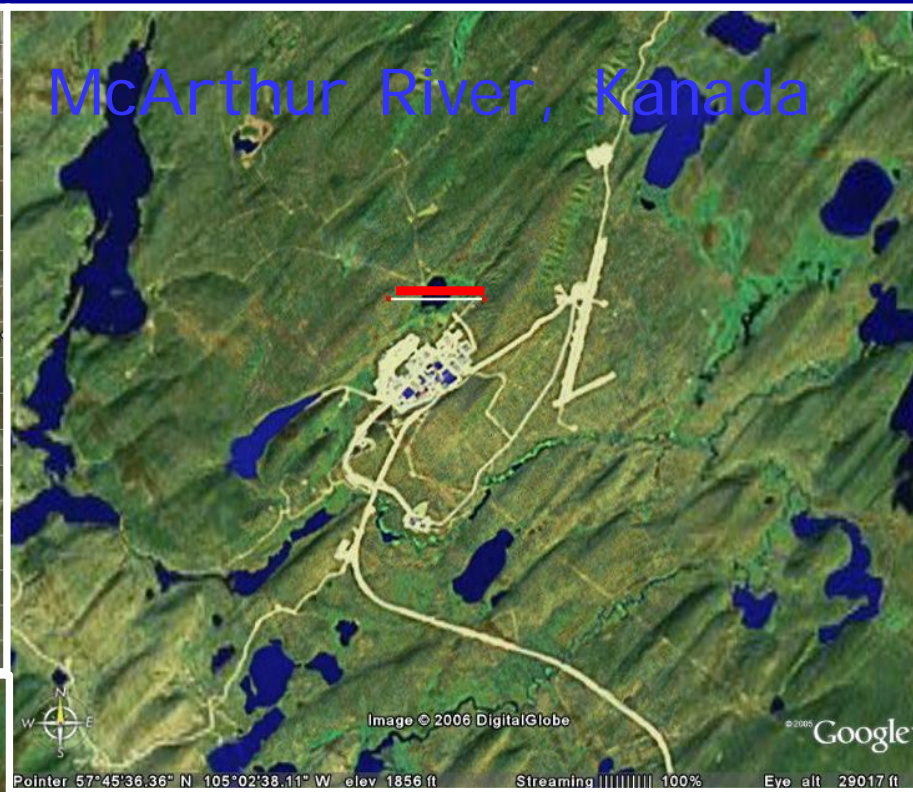
- 2500 t U
- 0,01 % U

Lähde: O.Äikäs GTK

Priargunsk, Venäjä

McArthur River, Kanada

Ranger, Australia

Königstein, Saksa

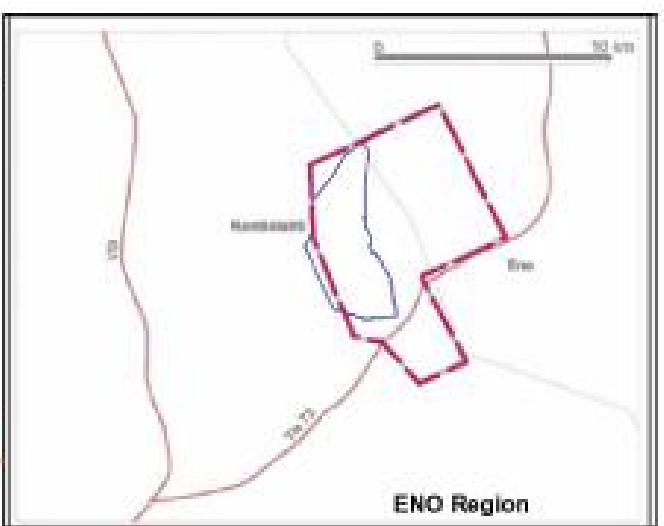
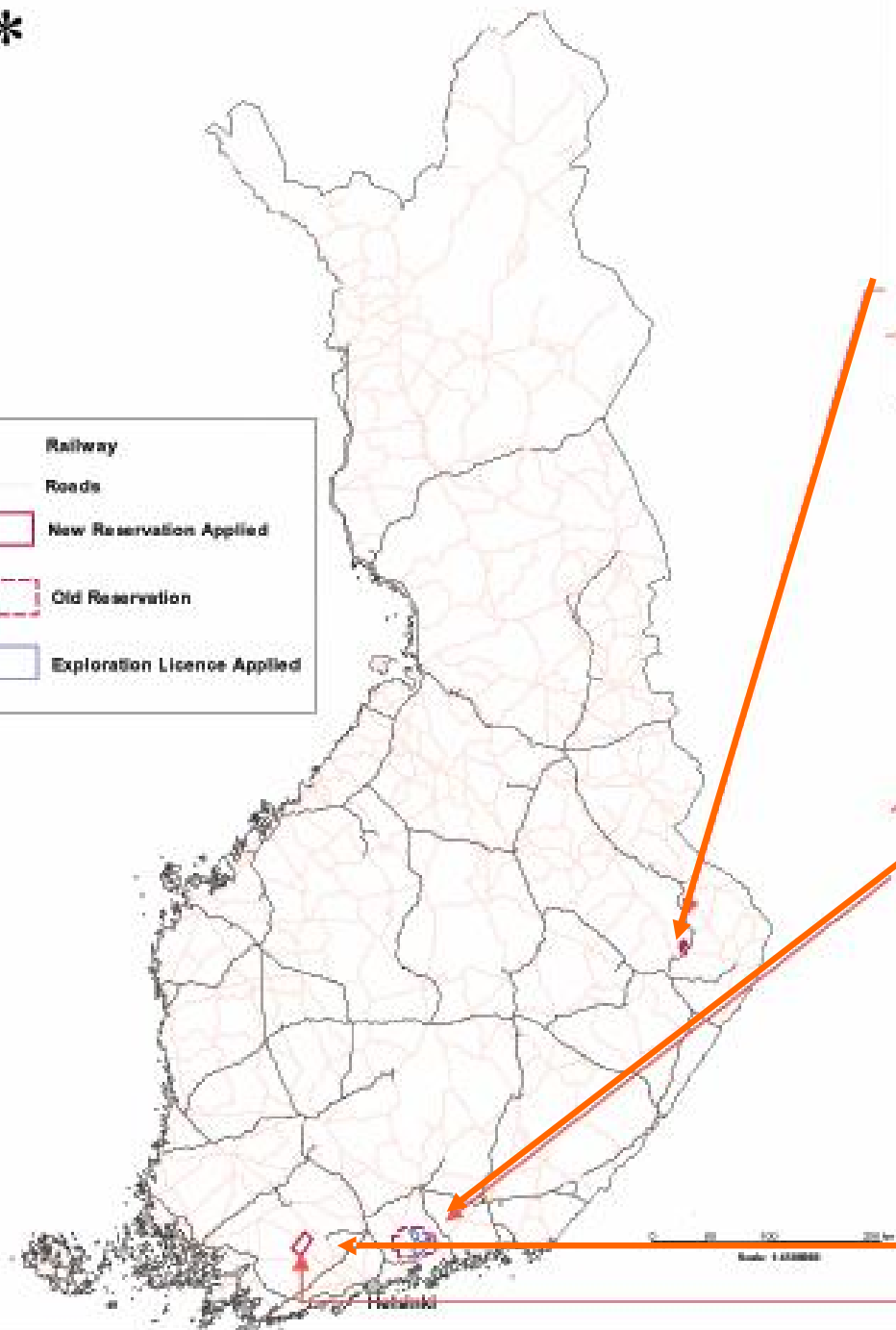

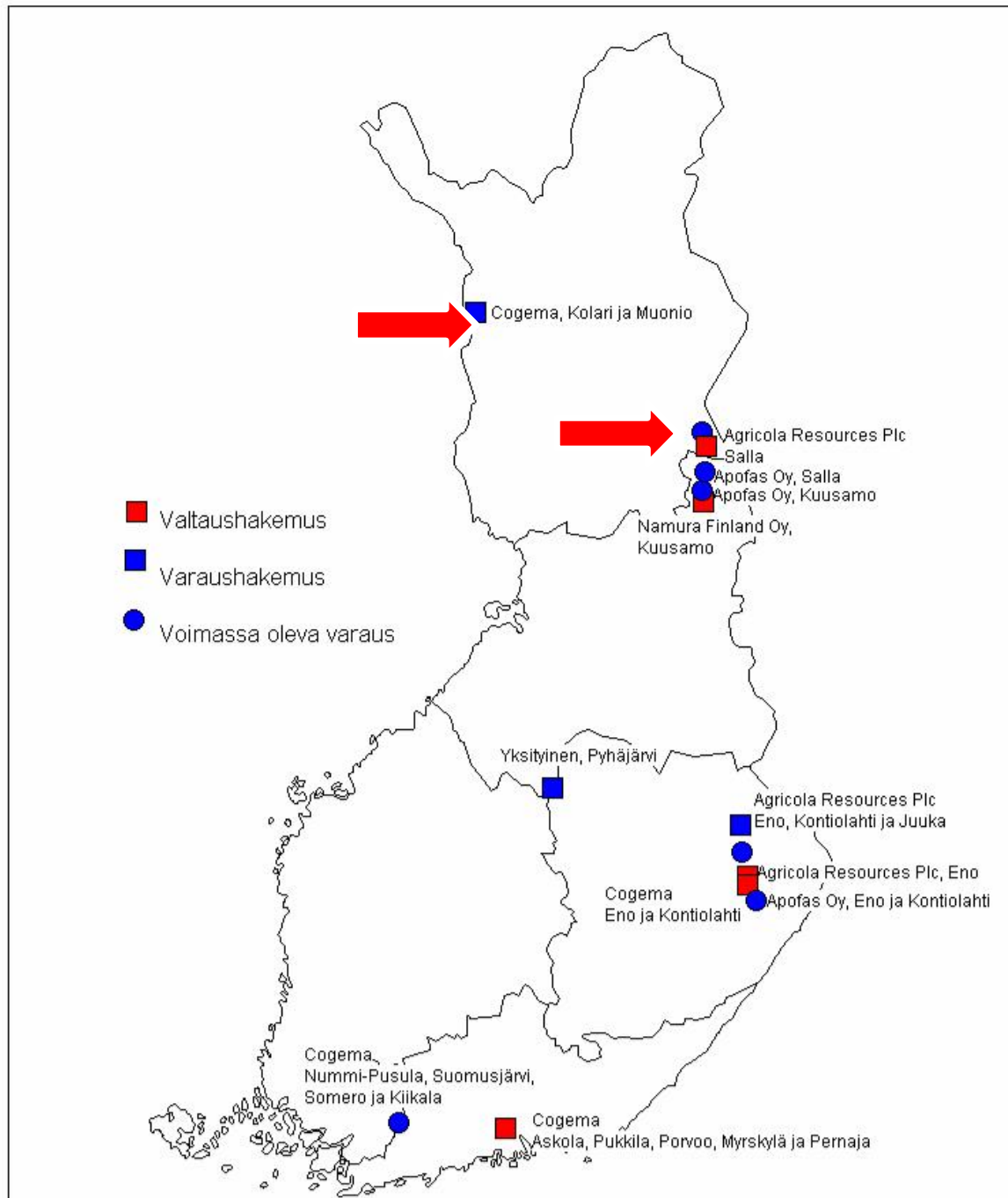
COGEMA Finnish Reservation Area:

- Railway
- Roads
- New Reservation Applied
- Old Reservation
- Exploration Licence Applied

Uraania koskevat valtaus- ja varaushakemukset sekä voimassa olevat varaukset

Varaukset Voimassa 40

2004168	Cogema	Eno 1-7	7	16.11.2004	8.12.2004	16.11.2005	EI	Eno, Kontiolahti
2004170	Cogema	Uusimaa 1-86	86	18.11.2004	8.12.2004	16.11.2005	EI	Pukkila, Pomainen, Mäntsälä,
200532	Agricola Resources Plc	Kauhee 1-10	10	1.4.2005	26.4.2005	31.3.2006	EI	Eno
200534	Agricola Resources Plc	Hautajärvi 1-7	7	8.4.2005	26.4.2005	7.4.2006	EI	Salla
200595	Agricola Resources Plc	Hautajärvi 8-9	2	9.9.2005	27.10.2005	9.9.2006	Kyllä	Salla
2005115	Cogema	Uusimaa 1-18	18	12.10.2005	2.11.2005	12.10.2006	Kyllä	Nummi-Pusula, Suomusjärvi, Somero, Kiikala
2005129	Belvedere Resources Finland Oy	Kukastunturi ja Kesanki	2	8.11.2005	4.1.2006	4.4.2006	EI	Kittilä, Muonio Kolari
200693	Apofas Oy	Paukkaja 1-2	2	7.3.2006	12.4.2006	7.3.2007	Kyllä	Eno, Kontiolahti
200694	Apofas Oy	Herajärvi 1	1	7.3.2006	12.4.2006	7.3.2007	Kyllä	Eno, Kontiolahti
200695	Apofas Oy	Saunamaa 3-4	2	7.3.2006	12.4.2006	7.3.2007	Kyllä	Kuusamo
200696	Apofas Oy	Säkkilä 1-2	2	7.3.2006	12.4.2006	7.3.2007	Kyllä	Kuusamo
200697	Apofas Oy	Säkkilä 3-5	3	7.3.2006	12.4.2006	7.3.2007	Kyllä	Kuusamo
200698	Apofas Oy	Säkkilä 6-7	2	7.3.2006	12.4.2006	7.3.2007	Kyllä	Kuusamo
200699	Apofas Oy	Säkkilä 8-11	4	7.3.2006	12.4.2006	7.3.2007	Kyllä	Kuusamo
2006100	Apofas Oy	Saunamaa 1-2	2	7.3.2006	12.4.2006	7.3.2007	Kyllä	Kuusamo
2006102	Apofas Oy	Hautajärvi 1-2	2	8.3.2006	12.4.2006	7.3.2007	Kyllä	Salla
200659	Agricola Resources Plc	Ahmövaara 8-12	5	2.2.2006			Vireillä	Kontiolahti, Juuka, Eno
2006103	Matilainen Veikko	Itäahon kaivosalue	1	10.3.2006			Vireillä	Pyhäjärvi
2006127	Cogema		11	24.4.2006			Vireillä	Kolari ja Muonio
2006132	Apofas Oy	Väyrylä	1	11.5.2006			Vireillä	Puolanka
2006133	Apofas Oy	Puokio 1	1	11.5.2006			Vireillä	Puolanka
2006134	Apofas Oy	Puokio 2	1	11.5.2006			Vireillä	Puolanka
2006137	Mawson Energi AB	Sarvisuvanto 1-3	3	17.5.2006			Vireillä	Salla
2006138	Mawson Energi AB	Simonkorpi 1	1	17.5.2006			Vireillä	Posio
2006139	Mawson Energi AB	Sarvisuvanto 4 ja Simonkorpi 2	2	18.5.2006			Vireillä	Kuusamo
2006140	Mawson Energi AB	Joenuunkylä 1-2	2	19.5.2006			Vireillä	Juuka
2006141	Apofas Oy	Simonkorpi 1	1	19.5.2006			Vireillä	Kuusamo
2006142	Apofas Oy	Simonkorpi 2	1	19.5.2006			Vireillä	Kuusamo
2006143	Apofas Oy	Peurasuo 1	1	19.5.2006			Vireillä	Kuusamo
2006144	Apofas Oy	Peurasuo 2	1	19.5.2006			Vireillä	Kuusamo
2006145	Mawson Energi AB	Saramäki 1-2	2	23.5.2006			Vireillä	Nilsia

Valtaukset

Hakemuksia 7
alueita 335

VALTAUKSET									
Kaivnro	Hakija	Valtauksen nimi	Alueiden lkm	Saapumis pvm	Päätös pvm	Raukeamis pvm	Voimassa	Kunta	
8073/1-18	Cogema	Eno 1-10, Kontiolahti 1-8	18	11.11.2005			Vireillä	Eno, Kontiolahti	
8074/1-166	Cogema	Pukkila 1-19, Askola 1-83, Porvoo 1-31, Myrskylä 1-29,	166	11.11.2005			Vireillä	Pukkila, Askola, Porvoo, Myrskylä, Pemaja	
8123/1-10	Namura Finland Oy	Kouervaara 1-10	10	7.2.2006			Vireillä	Kuusamo	
8151/1-45	Agricola Resources Plc	Paukkajavaara 1-45	45	23.3.2006			Vireillä	Eno	
8154/1-45	Agricola Resources Plc	Paukkajavaara 46-90	45	27.3.2006			Vireillä	Eno	
8163/1-27	Agricola Resources Plc	Hautajärvi 1-27	27	5.4.2006			Vireillä	Salla	
8176/1-24	Cogema	Muonio 1-3 ja Kolari 1-21	24	16.5.2006			Vireillä	Kolari ja Muonio	

Muutama havainto uraanikeskustelusta

- n Uraani herättää tunteita aivan eri tavalla kuin aiemmin, vars. Etelä-Suomessa
- n Informaatiota ei aina haluta ottaa vastaan, asenteet lukkoon lyöty
- n Uraanin etsintää pelätään suotta – ei uskota ettei eroa muusta etsinnästä eikä sitä että se on vaaratonta
- n Etsintää ja kaivostoimintaa sekoitetaan keskenään
- n Ongelmia uraanilouhinnan yhteydessä liioitellaan - vaikuttaa yleensä melko suppealla alueella ja vähemmän kuin viime aikoina esitetty
- n Sekoitetaan uraanimalmin rikastamista kaivoksella uraanin väkevöintiin tehtaassa (vrt. Iranissa käyty keskustelu)
- n Vastustajien strategiaan näyttää kuuluvan myös etsintäyhtiöiden mustamaalaaminen, näytöt puuttuvat osittain
- n Unohtuu usein: kaikkeen energian tuottamiseen liittyy epäkohtia ja riskejä
- n Turun Sanomien pääkirjoituksessa 7.5.2006 oli mielenkiintoinen otsikointi ja sisältö: **Kestämätön energia-asetus: hyödyt meille, haitat muille**

Edellytyksiä uraanikaivostoiminnalle?

- n Vielä ei ole kunnan esiintymää löytynyt
- n Kalervo Räisänen kirjoitti Paukkajanvaaran uraanimalmista: "...jos aikoo lajitella nauriit erilleen perunoista, on ensiksikin oltava nauriita".
- n Mahdollisuuksia kunnan uusille löydöille on
- n Yleinen mielipide ei kovin suotuisa myönteiselle VNn louhintapäätökselle
- n Tarvitaan asiallista ja rehellistä keskustelua, mukaan lukien "facts of life": kaivoksia vaiko ei, millä tuotetaan energiaa ja sähköä...

Kiitän

Krister Söderholm / KTM